

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Värderingsfrågor i gruvindustrin

- En studie av en konkret gruva

Magisteruppsats i externredovisning
Företagsekonomiska institutionen
Vårterminen 2013
Handledare: Thomas Polesie
Författare: Mikaela Hultgren
Per Pettersson

Förord

Tio veckor har förflutit sedan vi påbörjade arbetet med uppsatsen och vi är nu glada över att få presentera resultatet av vårt arbete. Vi vill börja med att tacka vår handledare Thomas Polesie, professor inom företagsekonomi på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, för hans stöd under arbetets gång som hjälpt oss att hitta nya infallsvinklar på vårt arbete och drivit arbetet framåt. Vi vill också tacka vår respondent som ställde upp på en intervju som gjorde uppsatsen möjlig. I tillägg vill vi tacka varandra för ett gediget arbete.

Göteborg den 31 Maj 2013

Mikaela Hultgren

Per Pettersson

Sammanfattning

Magisteruppsats i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Externredovisning, VT 2013.

Författare: Mikaela Hultgren och Per Pettersson

Handledare: Thomas Polesie

Titel: Värderingsfrågor i gruvindustrin – En studie av en konkret gruva

Bakgrund och problemdiskussion: Trots IASBs arbete med att harmonisera redovisningen förekommer fortfarande skillnader i redovisningen mellan företag och vad gäller utvinningsindustrin har det förts diskussioner om att skillnaderna i redovisningen blivit allt större, framförallt i områden där industrin dominerar. I arbetet med framtagande av nya redovisningsregler för industrin har det förekommit lobbyverksamhet från företagen som motsatt sig inskränkningar i det nuvarande tolkningsutrymmet inom det principbaserade regelverket. Omsättningen inom utvinningsindustrin är enorm och det tolkningsutrymme som finns kan medföra stora skillnader i resultatet. Vi ville därför undersöka ett företag inom gruvindustrin och identifiera vilka värderingsfrågor som är betydande för företaget och vidare undersöka om vi kan identifiera en styrfilosofi och i så fall ta reda på vad som vill uppnås med styrfilosofin.

Syfte: Syftet med uppsatsen är att undersöka hur ett tolkningsutrymme kan tas sig i uttryck i redovisningen och hur dess redovisningsval påverkats av en eventuell styrfilosofi.

Avgränsning: Avgränsningen i vår uppsats är att den är skriven ur ett användarperspektiv för de grupper som de finansiella rapporterna riktar sig till. Vår undersökning behandlar de regler som är rådande för den tid vår undersökning omfattar, varför vi inte fokuserat på nya rekommendationer som utkommit efter den undersökta perioden.

Metod: En kvalitativ metod har tillämpats i vår undersökning där vi gjort en beskrivande studie av en gruva i en viss fas i gruvans livslängd. Vi har samlat in material från litteratur och artiklar samt från årsredovisningar, delårsrapporter och andra externa rapporter från företaget under en period om fem år. Vi har också genomfört en intervju med en person som är insatt i gruvans verksamhet och redovisning.

Resultat och slutsats: Det finns flera värderingsfrågor som är centrala för företaget som bedömningar om gruvans framtida drift, huruvida utgifter ska klassificeras som tillgång eller kostnad samt bestämmande om framtida nyttjandeperioder. Vi har kommit fram till att styrfilosofin i företaget är att aktivera så mycket utgifter som möjligt och därmed skjuta kostnaderna framåt i tiden. Avsikten kan vara att de önskar att uppvisa en så positiv bild av företaget som möjligt då de har ett behov av extern finansiering men också

andra motiv är tänkbara. Också företagens prognoser är positiva trots att de inte har visat vinst mer än ett enskilt år och då var det endast marginellt positivt.

Förslag till fortsatt forskning: Olika förslag på fortsatt forskning har lagts fram, bland annat att undersöka vilket inflytande olika aktörer har vid framtagande av standarder inom IFRS, undersöka förekomsten av styrfilosofier i andra branscher och vilken påverkan styrfilosofier haft vid tidigare redovisningsskandaler för att se om motsvarande mönster riskerar att upprepas.

Nyckelord: utvinningsindustrin, gruvindustrin, IFRS 6, aktivering, gruvtillgångar

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion	2
1.3 Problemformulering	3
1.4 Syfte	3
1.5 Avgränsningar	3
1.6 Disposition	3
2. Metod	5
2.1 Val av metod	5
2.2 Datainsamling.....	6
2.3 Urval.....	6
2.4 Undersökningens genomförande.....	7
2.5 Genomförande av intervjun.....	7
2.6 Analys av insamlad data.....	7
3. Referensram	9
3.1 Gruvbranschen	9
3.1.1 Mineraldillgångar och malmreserver	9
3.2 Beskrivning av redovisningen i gruvor	9
3.2.1 Prospektering, utvärdering och utvecklingskostnader	10
3.2.2 Gruvtillgångar	11
3.2.3 Deferred waste.....	11
3.2.4 Materiella anläggningstillgångar.....	12
3.3 Tidigare forskning.....	12
3.4 IFRS 6 Prospektering efter samt utvärdering av mineraldillgångar.....	13
3.5 Lobbyverksamhet inom utvinningsindustrin.....	13
3.6 Redovisning.....	15

3.6.1	Regelverket IFRS	15
3.6.2	Tillämpning av redovisningsstandarder	15
3.6.3	Earnings management	16
4.	Empiri.....	17
4.1	Sammanställning av företagets externa rapporter	17
4.1.1	Uppskjuten skatt	17
4.1.2	Materiella anläggningstillgångar	17
4.1.3	Immateriella tillgångar	17
4.1.4	Avskrivningsmetod	18
4.1.5	Nedskrivning	18
4.2	Sammanställning av intervjun	18
4.2.1	Gruvplan	18
4.2.2	Kostnadsställen.....	19
4.2.3	Förstudiefasen	19
4.2.4	Produktionsfasen	20
4.2.5	Väsentliga bedömningar och osäkerheter	20
4.3	Sammanställning av företagets siffror.....	20
4.3.1	Mineraltillgångar och malmreserver	20
4.3.2	Produktion	22
4.3.3	Deferred waste.....	22
4.3.4	Aktiveringar	23
4.3.5	Resultat.....	24
4.3.6	Nedskrivningar	25
4.3.7	Skuldsättningsgrad	25
4.3.8	Börsvärde	25
5.	Analys	26
5.1	Faktorer som påverkar redovisningen	26
5.2	Företagets balans och resultat	26
5.3	Materiella anläggningstillgångar	27
5.4	Mineraltillgångar och malmreserver	27
5.5	Aktiveringar och kostnader	27
5.6	Avskrivningar	28
5.7	Deferred waste.....	28
5.8	Nedskrivning	29
5.9	Operativt resultat	29

5.10	Finansiering och skuldsättningsgrad	29
5.11	Värdering av företaget.....	30
5.12	Väsentliga värderingar	30
6.	Slutsats.....	31
6.1	Slutsats	31
6.1.1	Väsentliga värderingsfrågor	31
6.1.2	Styrfilosofi.....	31
6.1.3	Tänkbara orsaker till styrfilosofin	32
6.2	Slutdiskussion.....	33
6.3	Förslag till fortsatt forskning.....	33
	Källförteckning.....	35
	Bilaga 1	38
	Bilaga 2	39
	Bilaga 3	40

Förkortningar

EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group
FASB	Financial Accounting Standards Board
IAS	International Accounting Standard
IASB	International Accounting Standards Board
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards

Översättningar

I vår uppsats förekommer flera internationella begrepp som är specifika för branschen. Vi har översatt några av dessa, medan vi valt att behålla de internationella benämningarna på andra eftersom det inte varit möjligt att hitta passande översättningar till alla begrepp. För vissa begrepp har vi använt samma översättning som rådande standarder, medan vi funnit egna lämpliga översättningar på andra. Nedan följer en sammanställning över de begrepp som översatts.

Dagbrott	Mine pit
Förstudiefasen	Pre-production
Gruvans livslängd	Life of mine
Gruvlager	Stockpile
Gruvtillgångar	Mine Properties
Gråsten	Waste
Konstruktionsfasen	Mine under construction
Malm	Ore
Malmreserver	Reserves
Mineraltillgångar	Resources
Prospekterande företag	Exploration firms
Prospektering	Exploration
Utvinningsindustrin	Extractive Industries
Utvärdering	Evaluation

1. Inledning

Inledningen syftar till att ge läsaren en förståelse för vårt val av forskningsämne samt en motivering till varför vi anser att området är intressant och relevant att forska i. Vår problemformulering utvecklas genom att vi för en diskussion om de problem som lyfts fram i tidigare forskning inom utvinningsindustrin.

1.1 Bakgrund

International Accounting Standards Board (IASB) arbetar med att harmonisera redovisningen mellan länder i syfte att en enhetlig redovisning ska ske på en global nivå.¹ Trots arbetet har det i studier som genomförts konstaterats att fortfarande skiljer sig redovisningen mellan företag åt.² International Financial Reporting Standards (IFRS) är ett principbaserat regelverk som ger utrymme för företag att göra bedömningar och uppskattningar.³ Forskare har dock konstaterat att det utrymme och den flexibilitet det principbaserade regelverket medför har inneburit att företagen utnyttjar det till sin fördel och gör redovisningsval som speglar deras egna intressen istället.⁴

Företagsledningen i företagen styr över redovisningen, val av principer och har en övergripande makt att påverka dess utformning medan styrelsen ansvarar för att årsredovisningen upprättats enligt lagar och förordningar. Genom historien har vi sett exempel på flera olika skandaler inom redovisningen där det i efterhand står klart att händelsen inte är en isolerad händelse ett specifikt år utan att problemen byggts upp under lång tid. Enron, Shell, Worldcom, Olympus, Kraft och Kultur AB, HQ Bank AB och Grekland är några exempel där de finansiella rapporterna varit manipulerade för att ge sken av att verksamheten går bättre än vad den egentligen gör. Förluster göms i redovisningen för att senare upptäckas av ”whistle blowers”, revisorer eller ekobrottsmyndigheten.

Vi får mot bakgrund av inträffade redovisningsskandaler anta att arbetet med att upprätta finansiella rapporter ibland påverkas av andra intressen än att redovisa alla händelser enligt deras egentliga ekonomiska innebörd, det vill säga att de finansiella rapporterna inte alltid är en reflektion av den operativa verksamheten. Det är inte nödvändigtvis så att dessa är medvetna val eller ger uttryck för en vilja att ge användarna en felaktig bild av

¹ Jan Marton et al., *IFRS – i teori och praktik*, 2. uppl., Bonnier utbildning, Stockholm, 2010, s. 2 ff.

² David Burgstahler et al., *The importance of reporting incentives: Earnings management in European private and public firms*, *The accounting review*, vol. 85, no. 5, 2006, s. 5

³ Marton et al., 2012, s. 7

⁴ Paul M. Healey & James M. Wahlen, *A review of the earnings management literature and its implications for standard setting*, *Accounting Horizons*, vol. 13, no. 4, 1999, s. 366

verksamheten utan det kan handla om en svårighet att förhålla sig objektiv till den information och på det sätt som presenteras.⁵

Redovisningsskandaler som Enron och Shell gjorde att omvärlden fick upp ögonen för den globala redovisningen inom olja- och gasindustrin.⁶ Gruvindustrin är en industri som har många likheter med och som redovisningsmässigt på många punkter jämförs med olja- och gasindustrin.⁷ Gemensamt för dessa industrier är att utvinning sker av resurser i marken och en samlad benämning är utvinningsindustrin.⁸

Utvinningsindustrin är en kraftfull industri globalt vad gäller politiska och ekonomiska relationer och industrin är betydelsefull både nationellt och internationellt. Omsättningen inom utvinningsindustrin är enorm. För att sätta detta i perspektiv kan nämnas att de 20 ledande företagen inom industrin under 2005 tillsammans omsatte över 211 trillioner US-dollar. Det kan också konstateras att många av företagen som verkar inom utvinningsindustrin är framgångsrika, är av stor ekonomisk betydelse och samverkar med aktörer världen över.⁹

1.2 Problemdiskussion

Historiska skandaler som de ovan nämnda i fallen med Enron et cetera har resulterat i förluster för finansiärer och investerare. Genom att på ett tidigare stadium förstå vilka intressen eller påtryckningar samt vilka val och värderingar företagsledningen står inför kanske felaktigheterna kunnat upptäckas i tid och investerare därmed kunnat undgå förluster.

Gruvindustrin är inte annorlunda än andra branscher när det gäller kraven på rapportering. Idag präglas branschen av noterade företag som äger en eller flera gruvor i det land de är noterade eller långt bort. Kraven på kontinuerlig kommunikation är stor både internt och externt. En gruva genomgår olika faser, från exploatering och utvärdering till uppbyggnad, utvinning/produktion, för att till sist nå den sista fasen nedläggning. Alla faser möter olika utmaningar och då speciellt inom redovisningsområdet.¹⁰

Tillämpningen av redovisningsmetoder och rapporteringen av utvinningsverksamheten skiljer sig åt mellan företagen och denna klyfta har blivit större, främst inom delar av världen där utvinningsindustrin dominerar. IASB ansåg det till slut behövligt med en ny standard speciellt för dessa företag, särskilt när de kom att växa ännu mer och bli mer betydelsefulla på den globala marknaden. IASB kom således att påbörja arbetet med att utarbeta IFRS 6 *Prospektering efter samt utvärdering av mineraltillgångar*.¹¹ I och med införandet av den nya standarden uppmärksammades att lobbyverksamhet från olika representanter från branschen förekom, där företagen motsatte sig inskränkningar i deras sätt att redovisa med syfte att behålla tolkningsutrymmet i redovisningen.¹² IASB har

⁵ Tony Tinker, *The accountant as Partisan*, Accounting, Organizations and Society, vol. 16, no. 3, 1991, s. 301

⁶ Ayodele Oshokamere Asekomeh et al., *A critical analysis of the use of accounting standards comment letters as lobbying tools by extractive industry firms*, Petroleum Accounting and Financial Management Journal, vol. 25, no. 3, 2006, s. 55

⁷ Corinne L. Cortese et al., *Powerful players: How constituents captured the setting of IFRS 6, an accounting standard for the extractive industries*, Accounting Forum, vol. 34, 2010, s. 76 ff.

⁸ www.extractiveindustry.co.uk

⁹ Cortese et al., 2010, s. 76

¹⁰ PwC, *Financial reporting in the mining industry*, 2007, s. 8

¹¹ Cortese et al., 2010, s. 77 f.

¹² Asekomeh et al., 2006, s. 73

också nyligen publicerat en International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC), IFRIC 20 *Avrymningskostnader under ett dagbrots produktionsfas* som förtydligar och ger ytterligare vägledning för hur redovisningen ska gå till inom branschen.¹³ Det tyder också på att det tidigare funnits en osäkerhet eller variation i redovisningen och att mer riktlinjer varit behövlig.

1.3 Problemformulering

Med utgångspunkt i bakgrunden och problemdiskussionen ovan har det framkommit att redovisningen inom utvinningsindustrin inte är konsekvent och att branschen inte vill tillåta inskränkningar i deras sätt att redovisa samt att de väljer metoder som bäst speglar deras egna syften.

Vi har valt att göra en beskrivande studie av ett företag i gruvindustrin där vi kommer att undersöka vilka värderingsfrågor som är betydande för företaget för att identifiera om det finns något mönster i företagsledningens redovisningsval. Våra frågor blir således;

- *Vilka väsentliga värderingsfrågor kan identifieras?*
- *Kan vi identifiera en styrfilosofi och vad vill i så fall uppnås?*

1.4 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur ett tolkningsutrymme kan tas sig i uttryck i redovisningen och hur dess redovisningsval påverkats av en eventuell styrfilosofi.

Arbetet är tänkt att skapa en större medvetenhet hos användare av de finansiella rapporterna.

1.5 Avgränsningar

För att kunna avgöra användbarheten och tillförlitligheten i de finansiella rapporterna är det viktigt att användarna är medvetna om att tolkning av redovisningsprinciper och bedömningar och andra uppskattningar som kan påverka de finansiella rapporterna förekommer. Avgränsningen vi gjort är därför att vi kommer skriva uppsatsen ur ett användarperspektiv för de grupper som de finansiella rapporterna riktar sig till. IFRIC 20 började tillämpas som tidigast från räkenskapsåret 1 januari 2013.¹⁴ Det innebär att den inte varit aktuell under tiden vår undersökning omfattar och vi har med några få undantag valt att bortse från den i vår uppsats.

1.6 Disposition

I detta avsnitt kommer vi att presentera en överskådlig disposition över uppsatsen där huvuddragen i varje kapitel kortfattat presenteras.

Kapitel 1 Inledning är det inledande kapitlet där vi beskriver bakgrunden till vår undersökning och motiverar vårt val av ämne samt beskriver uppsatsens syfte och de frågor vi ämnar svara på.

I *kapitel 2 Metod* beskrivs det tillvägagångssätt vi valt för att göra undersökningen och besvara våra frågeformuleringar.

¹³ IFRIC 20, punkt 1-6

¹⁴ IFRIC 20, punkt A1

Kapitel 3 Referensram består av den teoretiska referensramen med en översikt över redovisningen i gruvor och tidigare gjord forskning samt relevanta regelverk för vår uppsats.

I *kapitel 4 Empiri* presenteras vår empiriska undersökning i form av bearbetning av årsredovisningarna och en sammanställning av den genomförda intervjun.

I *kapitel 5 Analys* analyseras den teoretiska referensramen och den empiriska undersökningen.

Utifrån vår analys kommer vi i *kapitel 6 Slutsatser* besvara våra frågeformuleringar och föra en avslutande diskussion. Avslutningsvis kommer vi att ge förslag på fortsatt forskning.

2. Metod

Metodkapitlet syftar till att beskriva det tillvägagångssätt vi valt för att uppfylla uppsatsens syfte och besvara de formulerade frågorna. Kapitlet ämnar också beskriva hur den metod vi använt påverkat resultatet i uppsatsen.

2.1 Val av metod

Metoden är ett redskap för att kunna besvara de frågor vi formulerat.¹⁵ Genom att tillämpa den metod vi valt har vi kunnat undersöka vilka värderingsfrågor som är centrala i gruvindustrin och huruvida vi kan identifiera en styrfilosofi. För vår undersökning lämpade sig en kvalitativ metod att använda.

Vi genomförde en beskrivande studie av ett företag där vår undersökning var att göra en analys av ett företags finansiella rapporter över en viss fas i ett företags livscykel. Kännetecknande för en kvalitativ studie är att analyser och tolkningar är i fokus, vilket också är fallet för vår uppsats.¹⁶ En kvalitativ undersökning som den vi gjort har präglats av subjektiva intryck och uppfattningar.¹⁷

När en kvalitativ metod tillämpas görs urvalet mer strategiskt och omfattar ett litet urval.¹⁸ I vår uppsats valde vi att studera ett företag inom gruvindustrin genom en fallstudie¹⁹. Vid en fallstudie eftersträvas att finna ett representativt urval.²⁰ Baserat på vår kunskap om gruvindustrin anser vi att vårt valda företag är representativt för företag inom samma och liknande bransch, varför vi anser att resultatet av vår studie är representativt för branschen.

Vårt empiriska material består i första hand av årsredovisningar från flera perioder som studerats djupgående och även andra offentliga externa rapporter från företaget. Dessa kompletteras sedan i empirin med en intervju med en person som är insatt i företagets redovisning och verksamhet. Syftet är att vi ska kunna bilda oss en bättre uppfattning om hur redovisningen går till och hur verksamheten ser ut samt vilka väsentliga bedömningar som gjorts i och med upprättandet av de finansiella rapporterna. Innan vi kunde besvara våra frågeformuleringar behövde vi göra en beskrivning av företagets redovisning och

¹⁵ Ann-Marie Ekengren & Jonas Hinnfors, *Uppsatshandbok: hur du lyckas med din uppsats*, första upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2006, s. 72 och Idar Magne Holme & Bernt Krohn Solvang, *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*, andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 1997, s. 11

¹⁶ Karin Wideberg, *Kvalitativ forskning i praktiken*, Studentlitteratur, Lund, 2002, s. 31

¹⁷ Bengt Starrin & Per-Gunnar Svensson, *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*, Studentlitteratur, Lund, 1994, s. 19

¹⁸ Inga-Britt Lindblad, *Uppsatsarbete: en kreativ process*, Studentlitteratur, Lund, 1998, s. 25

¹⁹ Ulf Lundahl & Per-Hugo Skärvard, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, andra upplagan, Studentlitteratur AB, Lund, 1992, s. 151

²⁰ Rolf Ejvegård, *Vetenskaplig metod*, fjärde upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2009, s. 35

verksamhet, vilket presenteras först i empirin. Vi har kompletterat materialet med en intervju. Med detta som grund för vårt empiriska material ansåg vi oss ha tillräckligt med underlag för att kunna identifiera de mest väsentliga redovisningsfrågorna och dra slutsatser kring en eventuell styrfilosofi.

2.2 Datainsamling

Teorin i referensramen består av sekundärkällor i form av tidigare forskning inom området och litteratur som beskriver vissa teorier för ämnesområdet samt en kortfattad beskrivning av relevanta standarder och regelverk. Det empiriska materialet består av både sekundärkällor i form av årsredovisningar, delårsrapporter, andra externa rapporter från företaget och en primärkälla i form av en intervju med en person. Vi har, så långt det varit möjligt, försökt att gå till primärkällorna när vi använt oss av litteratur och artiklar. Vår analys och slutsats grundas på det teoretiska och empiriska insamlade materialet.

2.3 Urval

Vi valde att studera ett gruvföretag. Anledningen till att vi valde att studera endast ett företag är för att vi mer djupgående ville studera ett företags verksamhet och finansiella rapporter för att kunna identifiera och kartlägga om det finns några tydliga styrfilosofier som får konsekvenser på redovisningen. Att välja endast ett företag ansåg vi vara det mest fördelaktiga för att kunna besvara våra frågor då det kräver djupgående analys av företaget samt intervju med en person som kunnat hjälpa oss att ytterligare bilda oss en uppfattning kring verksamheten i gruvan och de val och avvägningar som gjorts vid framställningen av de finansiella rapporterna. Att vi valde att undersöka ett företag inom gruvindustrin berodde på att det är en bransch där skillnaderna i redovisningen ökat och där det framkommit att det finns lobbyverksamhet och tendenser till att göra medvetna val som får inverkan på det redovisade resultatet. Vidare anser vi gruvindustrin vara en intressant bransch eftersom den kännetecknas av stora investeringar i materiella och immateriella tillgångar, har lång uppstartsfas, de aktiverade tillgångarna är förhållandevis stora och det krävs mycket bedömningar och uppskattningar, bland annat i form av identifiering av mineraltillgångar och malmreserver. Det är en klassisk bransch som har funnits väldigt länge, som är av stor betydelse för samhället och som har gått från att vara lokal till att bli en global verksamhet.

Vi ville vidare undersöka ett företag i dess uppstartsfas då detta är den mest kritiska fasen i ett företags livscykel och där det tas många avgörande beslut för den framtida verksamheten. Samtidigt är den fasen den mest kapitalintensiva som ställer krav på kommunikationen med kapitalmarknaden, både avseende rapporter och prognoser. En begränsning i urvalet var därför att hitta ett företag som startade sin verksamhet efter år 2005 eftersom det var från och med det året IFRS-regelverket skulle börja tillämpas i noterade företags koncernredovisning.²¹ I och med att vi ville undersöka ett företag som tillämpar IFRS blev vi begränsade till att endast kolla på bolag som var noterade då vi valde företag.

Vi har vidare valt att studera koncernredovisningen för moderbolaget som är noterat på en utländsk börs. I landet tillämpas IFRS, vilket också förtydligas i företagets årsredovisning. Inom koncernen är gruvföretaget den betydande och dominerande verksamheten.

Vi har valt att studera företaget under de fem första åren de varit verksamma. I empirin kommer vi att presentera de olika åren som år 1-5, där år 1 är det första verksamma året.

²¹ <http://www.ifrs.org/use-around-the-world/Pages/use-around-the-world.aspx>

Enligt önskemål från respondenten har vi valt att varken ange företagets namn (fortsättningsvis företaget) eller namnet på intervjuad part (fortsättningsvis respondenten). Vi har också av anonymitetsskäl valt att inte ta med siffrorna från de finansiella rapporterna i framställningen som återges i empirin. Vår handledare har dock tagit del av all information. Vår empiriska studie och analys bygger på beloppen i rapporterna medan framställningen i uppsatsen är anonymiserad.

2.4 Undersökningens genomförande

Det första steget i vår undersökning var att studera de finansiella rapporterna för att bilda oss en uppfattning om hur redovisningen i företaget gjordes samt vilka redovisningsområden som var de mest relevanta för vår studie. Samtidigt undersökte vi vilka studier som tidigare gjorts inom området för att bilda oss en bättre uppfattning om branschen och vad debatterna som förts kring redovisningen i branschen handlat om. Nästa steg i undersökningen var att analysera de finansiella rapporterna i detalj för att försöka bilda oss en uppfattning om och förstå de värderingsfrågor som ligger bakom redovisningens utformning. Bearbetning av årsredovisningarna och referensramen genomfördes parallellt samtidigt som vi formulerade relevanta frågor att ställa till vår respondent. När vi bildat oss en tillräckligt god uppfattning om branschen och företagens redovisning och ansåg oss ha tillräcklig kunskap om ämnet intervjuade vi respondenten och därefter sammanställde vi intervjumaterialet och valde ut informationen som vi ansåg mest relevant att ta med i vår fortsatta undersökning. Det sista steget i undersökningen var att diskutera och analysera det färdigställda insamlade materialet för att slutligen kunna besvara våra frågor.

2.5 Genomförande av intervjun

Vi genomförde en semistrukturerad intervju i form av en personlig intervju, där vi på förhand hade formulerat en frågemall med de frågor vi ansåg oss behöva få svar på, men där det fanns utrymme för att kunna ställa andra och mer förtydligande frågor samt följdfrågor (se bilaga 1).²² Vi anser att en semistrukturerad intervju var att föredra för vår kvalitativa undersökning då vi fick möjlighet att föra en diskussion med respondenten. Vi formulerade frågorna så att vi skulle få öppna svar, där respondenten fick möjlighet att svara fritt.²³ Intervjun pågick i cirka en och en halv timme. Direkt efter intervjun sammanställde vi materialet och då vi fick mycket information från respondenten valde vi ut den information som var relevant för att senare kunna besvara våra frågor. Sammanställningen skickades sedan till respondenten för genomgång och godkännande för att försäkra att informationen var rätt tolkad och återgiven i vår dokumentation.

Respondenten har inte varit delaktig i upprättandet av de finansiella rapporterna utan är en extern part med insikt i verksamheten. Anledningen till att vi valde att göra intervjun med en extern part var att denne då kunde förhålla sig mer objektiv till informationen.

2.6 Analys av insamlad data

Analysen grundas på informationen i referensramen och empirin. Vi började med att gå igenom de två kapitlen och plocka ut och diskutera informationen som vi ville utveckla ytterligare och analysera vidare. I analysen vävde vi sedan samman teorin i referensramen med det empiriska materialet. I slutsatserna utgick vi sedan ifrån det analyserade materialet för att kunna besvara våra frågeställningar.

²² Martyn Denscombe, *Forskningshandboken: för småskaliga projekt inom samhällsvetenskaperna*, andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2009, s. 234 f.

²³ Ejvegård, 2009, s. 51

Företagets officiella rapporter bestod av omfattande information. För att bearbeta och illustrera företagets verksamhet utifrån rapporterna ansåg vi att en framställning genom diagram i empirin som illustrerar verksamheten var den mest fördelaktiga, både för läsaren som skulle tillgodogöra sig informationen och för oss som skulle förmedla en god bild av verksamheten. När vi analyserat siffrorna i rapporterna har vi valt ut några centrala nyckeltal att använda oss av i vår undersökning. I den empiriska framställningen valde vi sedan ut de diagram och nyckeltal som vi ansåg var de mest relevanta för vår analys och slutsats.

3. Referensram

I kapitlet kommer vi göra en generell beskrivning av vissa kännetecken för gruvindustrin och belysa den forskning som förts inom relevanta områden för vår uppsats. Vidare kommer vi att redogöra för regler och begrepp som är väsentliga inom ramen för uppsatsen.

3.1 Gruvbranschen

Gruvindustrin beskrivs som en bransch med många likheter med olja- och gasindustrin.²⁴ Studier inom olja- och gasindustrin har visat att det förekommer skillnader i hur företagen tillämpar olika redovisningsmetoder baserat på vad som önskas framställas och i vilken position eller fas de befinner sig i.²⁵

3.1.1 Mineraltillgångar och malmreserver

Mineralerna i marken klassificeras utifrån två huvudkategorier, malmreserver och mineraltillgångar.²⁶ Skillnaden mellan dem är att det bedöms vara försvarbart ur ett ekonomiskt perspektiv att utvinna malmreserver medan mineraltillgångar inkluderar all mineral, oavsett vad kostnaden är för att utvinna den.²⁷ Mineraltillgångarna kan delas upp i tre olika kategorier där olika provtagningar visar på malmtillgångens storlek eller geologiska förutsättningar. Det som skiljer de olika kategorierna åt är omfattningarna och tolkningarna av provtagningarna (se bilaga 3). När det finns ett tekniskt underlag samt sannolik eller bevisad ekonomisk lönsamhet att utvinna tillgången klassificeras den om till malmreserver som sannolik eller bevisad malmreserv (se bilaga 3).²⁸ I fortsättningen kommer vi endast använda oss av huvudkategorierna mineraltillgångar och malmreserver.

3.2 Beskrivning av redovisningen i gruvor

En gruva genomgår flera olika faser, prospektering, uppbyggnad, utvinning och produktion samt nedläggning. Alla faser möter olika utmaningar och då speciellt inom redovisningsområdet.²⁹ Det är viktigt att veta när en kostnad inträffar och till vilken utvinningsbar tillgång den hör. För att förenkla redovisningen används olika kostnadsställen i redovisningen.³⁰

²⁴ Cortese et al., 2010, s. 76 ff.

²⁵ Ash Mohebbi et al., *Managerial incentives and the treatment of pre-production expenditure in the mining industry*, International Journal of Business Studies, vol. 15, no. 1, 2007, s. 133

²⁶ <http://www.aktiespararna.se/artiklar/Reportage/Sa-varderar-du-ravarubolagen/>

²⁷ PwC, *Financial reporting in the mining industry*, 2007, s. 33

²⁸ <http://www.aktiespararna.se/artiklar/Reportage/Sa-varderar-du-ravarubolagen/>

²⁹ PwC, *Financial reporting in the mining industry*, 2007, s. 8

³⁰ Ernst & Young, *Good mining*, 2012, s. 32

3.2.1 Prospektering, utvärdering och utvecklingskostnader

Inom den globala gruvindustrin förekommer flera olika metoder för att hantera de utgifter som uppstår under prospekterings- och utvärderingsfasen (förstudiefasen). Prospektering efter samt utvärdering av mineraltillgångar innefattar letandet efter mineraltillgångar och andra naturtillgångar efter det att företaget fått rättigheter för prospektering av ett område.³¹

Det finns fyra olika metoder som kan användas vid redovisningen av de utgifter som uppstår i prospekterings- och utvärderingsfasen (se bilaga 2);

- *Expenditure* som innebär att alla utgifter kostnadsförs.³²
- *Successful efforts* som innebär att aktivering sker när det konstateras att ekonomisk fördel kommer att tillföra företaget genom utvinning av malmreserver.³³
- *Area of interest* innebär att aktivering sker av de utgifter som förväntas kunna ge ekonomiska fördelar från ett visst område. Avskrivning sker på de utgifter som inte förväntas kunna ge ekonomiska fördelar.³⁴
- *Full cost* innebär att det sker aktivering av samtliga utgifter som ingår i prospekteringsfasen med påföljande nedskrivningsprövningar, utan att hänsyn tas till om utgifterna leder till ekonomiska fördelar.³⁵

I en undersökning från 2003 konstaterades att *successful efforts* och *full cost* är de metoder som används inom olja- och gasindustrin. Den största skillnaden dem emellan är att den förstnämnda metoden endast tillåter aktivering av de utgifter som leder till ett positivt resultat.³⁶ En tidigare undersökning har visat att *area of interest* är den vanligaste metoden inom utvinningsindustrin.³⁷ Det finns de som anser att det egentligen inte föreligger någon större skillnad mellan de två metoderna *area of interest* och *successful efforts*, utan *area of interest* anses snarare vara en version av *successful efforts* där varje *area of interest* utgör ett kostnadsställe, medan andra har påpekat att *area of interest* är en kompromiss av metoderna *successful efforts* och *full cost*.³⁸

Det har diskuterats att *successful efforts* är överensstämmande med redovisningsprinciperna matchning och försiktighet.³⁹ Som tillägg kan konstateras att som kritik mot *full cost* har det framförts att denna metod inte är i överensstämmelse med IASBs kriterier för aktivering av tillgångar eftersom alla utgifter aktiveras, oavsett om det förväntas innebära framtida ekonomiska fördelar eller inte.⁴⁰ Det bör noteras att *full cost*

³¹ IFRS 6, punkt 1-5

³² Mohebbi et al., 2007, s. 129

³³ Peter G. Gerhardy, *Accounting for pre-production costs: extracting consensus*, Australian accounting review, vol. 9, no. 2, 1999, s. 52

³⁴ Ibid.

³⁵ Ernst & Young, *Good mining*, 2012, s. 32

³⁶ Lisa Bryant, *Relative Value Relevance of the Successful Efforts and Full Cost Accounting Methods in the Oil and Gas Industry*, Review of Accounting Studies, vol. 8, 2003, s. 5 f.

³⁷ Gerhardy, 1999, s. 56

³⁸ Ibid., s. 53

³⁹ Cortese et al., 2010, s. 77

⁴⁰ Mohebbi et al., 2007, s. 127 och 129

egentligen inte är tillåtet enligt IFRS, men det har gjorts ett undantag där metoden tillåts för utgifter under prospekterings- och utvärderingsfasen.⁴¹

3.2.2 Gruvtillgångar

Konstruktionsfasen

När den tekniska möjligheten och kommersiella genomförbarheten konstaterats omklassificeras tillgångarna från prospekterings- och utvärderingsfasen till konstruktionsfasen.⁴² Den omklassificering som beskrivits tidigare under prospekteringsfasen innebär att tillgångarna ska klassificeras som ”gruva under konstruktion” och ingår då i tillgångsklassen gruvtillgångar som antingen materiell eller immateriell tillgång.⁴³ Utgifter som uppkommer under konstruktionsfasen ska enligt huvudregeln aktiveras tillsammans med de övriga prospekteringsstillgångar som klassificerats om till denna kategori. Eventuella intäkter från försäljningen av utvunnet mineral som en konsekvens av att konstruktionen fortskrider, särredovisas i enlighet med IAS 16 punkt 21.⁴⁴

Produktionsfasen

När väl utvinning kommer igång sker ytterligare omklassificering, till produktionsfasen. Därefter får inga utgifter aktiveras. Det betyder att utgifter antingen aktiveras på varulager eller kostnadsförs direkt i resultatet.⁴⁵

Avskrivningar på gruvtillgångar

Den avskrivningsmetod som ska tillämpas är produktionsberoende metod som återspeglar de ekonomiska kostnaderna kopplat till utvinningen.⁴⁶ Det här momentet innehåller en del uppskattningar och bedömningar som dessutom kan komma att ändras efterhand som det upptäcks nya malmreserver eller då prognoser förändras. Det är också viktigt att initialt bedöma hur stora malmreserver och mineraltillgångar det finns i marken och vilken avskrivningsbas som kommer tillämpas av de nämnda alternativen.⁴⁷

Avskrivningsbasen

För att kunna beräkna kostnaden som ska skrivas av per ton måste gruvans totala tillgångar på mineraler beräknas. Bedömningarna som läggs till grund för beräkningarna av avskrivningarna är komplicerade och bygger på antaganden om kvantiteter, kvaliteten, kostnader och andra geologiska förhållanden. Osäkerheten ökar ju fler variabler som inte går att bevisa med olika undersökningar.⁴⁸

3.2.3 Deferred waste

Under den pågående utvinningen är det inte ovanligt att det förekommer variationer i förhållandet mellan malm och gråsten, vilket också beaktas i redovisningen. Inom det specifika området förekommer olika metoder. En undersökning KPMG genomförde av 26 företag visade att den vanligaste metoden är att använda en så kallad strip ratio som i

⁴¹ Ernst & Young, *Good mining*, 2012, s. 32

⁴² IFRS 6, punkt 17 och PwC, *Financial reporting in the mining industry*, 2007, s. 9

⁴³ IFRS 6, punkt 17

⁴⁴ Ernst & Young, *Good mining*, 2012, s. 31

⁴⁵ PwC, *Financial reporting in the mining industry*, 2007, s. 9

⁴⁶ Ernst & Young, *Good Mining*, 2012, s.33

⁴⁷ PwC, *Financial reporting in the mining industry*, 2007, s. 32

⁴⁸ Ibid., s. 33

praktiken innebär att en viss andel av utgifterna för utvinning aktiveras som deferred waste i balansen om mängden gråsten överstiger en prognosticerad andel av det mineral som utvinns i den aktuella perioden. Om det motsatta inträffar, att mängden gråsten understiger den prognosticerade andelen, kostnadsförs en del av den tidigare aktiveringen.

Precis som med avskrivningar på andra tillgångar är det viktigt att vara observant på det moment av bedömningar som ingår, dels vad gäller den fördelning av kostnader som gäller mellan olika kostnadsställen (det vill säga att företaget måste ha en tillräcklig internkontroll för att kunna påvisa var kostnaden uppstått) och dels vilken ratio som läggs till grund för hela beräkningen. Uppskattningen av malmreserver och mineraltillgångar kan därför bli avgörande för prognosen. För att komma till rätta med variationer i olika metoder och bedömningar har EFRAG kommit med en tolkning i form av IFRIC 20 där det bland annat framgår att deferred waste ska kopplas till en underliggande komponent. Någon definition av vad som menas med en komponent är inte klart men ett antagande från redovisningsbranschen är att den största komponent som kan accepteras är ett dagbrott eller area of interest.⁴⁹

3.2.4 Materiella anläggningstillgångar

En vägledning för avskrivningstid för byggnader är 20 år och för maskiner och inventarier 5-15 år.⁵⁰

3.3 Tidigare forskning

I en undersökning som genomfördes av 152 noterade företag inom gruvindustrin, av både producenter och prospekterande företag, kartlades i vilken utsträckning det fanns skillnader i företagens aktiveringar avseende utgifter för förstudier. Syftet var att med hjälp av olika hypoteser hämtade från undersökningar i olje- och gasindustrin förklara orsakerna till företagens val av redovisningsmetoder. Hypoteserna var storleken på företaget, lönsamheten i företaget, sannolikheten att redovisa förlust, andelen prospektering i förhållande till produktion, skuldsättningsgraden, bonusavtal och landtillhörighet.⁵¹

I studien konstaterades att det inte borde föreligga något samband mellan hur mycket som aktiveras och företagets vinst under förutsättning att det enda syftet är att tillgodose marknaden med användbar information. Dock gav studien belägg för det motsatta, att företagen faktiskt utnyttjar möjligheten att välja hur mycket aktiveringar de ska göra för att påverka redovisningen till sin fördel.⁵²

Utgångspunkten var företag noterade i Australien, Storbritannien, Kanada, USA och Sydafrika. Slutsatsen blev att det fanns ett samband mellan andelen aktiverade utgifter och vissa av de hypoteser som låg till grund för undersökningen. Företagen noterade i USA och Sydafrika ligger på en låg andel aktiverade utgifter, 29 % respektive 38 %, Australien på 65 %, Kanada på 60 % och Storbritannien på hela 78 %. Medelvärdet för aktiveringar i hela gruppen är 60 %.⁵³

⁴⁹ KPMG, *First Impressions: Production stripping costs*, 2011, s. 12-14

⁵⁰ Ernst & Young, *Good Mining*, 2012, s. 33

⁵¹ Mohebbi et al., 2007, s. 127-136

⁵² Ibid., s. 149

⁵³ Ibid., s. 140

I studien konstaterades att företag som har låg vinst, riskerar att redovisa negativt resultat eller har hög skuldsättning tenderade till att aktivera mer i balansräkningen. Vidare konstaterades att prospekterande företag tenderar till att aktivera mer än producerande företag. Resultatet av studien ger också stöd för att det föreligger ett samband mellan skuldsättningsgraden och hur mycket som aktiveras i förstudiefasen genom att företag som har möjlighet att få lån från externa finansiärer kommer att aktivera mer av sina utgifter i förstudien.⁵⁴

Den viktigaste slutsatsen var att studien gav belägg för att det tycks som att företagsledningen använder aktiveringar och utnyttjar den valmöjligheten som är associerad med mängden aktiveringar för att påverka de finansiella rapporterna till företagets fördel.⁵⁵

3.4 IFRS 6 Prospektering efter samt utvärdering av mineraltillgångar

IFRS 6 är en av EU antagen standard och syftar till att ge vägledning för hur redovisningen av prospektering efter samt utvärdering av mineraltillgångar ska gå till och är tillämplig endast på de utgifter som uppstår inom denna fas.⁵⁶ Arbetet fram till dess att den tekniska möjligheten och kommersiella genomförbarheten fastställs omfattas av standarden. Utgifter som uppstår därefter, det vill säga utvecklingsutgifter, omfattas inte längre av IFRS 6, utan där är istället IAS 38 *Immateriella tillgångar* och IASBs *föreställningsram för utformning av finansiella rapporter* vägledande för hur dessa utgifter ska behandlas.⁵⁷

I IFRS 6 anges att företaget ska införa en princip som avgör vilka utgifter som ska klassificeras som prospekterings- och utvärderingsutgifter.⁵⁸ IFRS 6 innehåller inte några krav på att en utgift under prospekterings- eller utvärderingsfasen ska redovisas som en tillgång så tolkningen är att det står ett företag fritt att välja mellan att antingen aktivera utgifter, med efterföljande nedskrivningsprövningar enligt IAS 36, eller att resultatföra utgifterna i den period de inträffar.⁵⁹

Samma regler för nedskrivning gäller för prospekterings- och utvärderingstillgångar som för andra tillgångar enligt IAS 36 *Nedskrivning*. Det finns dock vissa undantag där IFRS 6 är överordnad.⁶⁰ Vidare anges att företaget ska upprätta en princip för att fördela prospekterings- och utvärderingstillgångar på kassagenererande enheter eller grupper av kassagenererande enheter för att kunna bedöma nedskrivningsbehovet av dessa tillgångar.⁶¹

3.5 Lobbyverksamhet inom utvinningsindustrin

Tanken bakom IFRS 6 var att användare av de finansiella rapporterna skulle tillgodoses med mer pålitlig, relevant och jämförbar information.⁶²

⁵⁴ Ibid., s. 127 och 148 f.

⁵⁵ Ibid., s. 127 och 149

⁵⁶ IFRS 6, punkt 1, 3 och 5

⁵⁷ IFRS 6, bilaga 1, punkt 5 och punkt 10

⁵⁸ IFRS 6, punkt 9

⁵⁹ Ernst & Young, *Good Mining*, 2012, s. 32

⁶⁰ IFRS 6, punkt 20

⁶¹ IFRS 6, punkt 21

⁶² Cortese et al., 2010, s. 77

I 2006 genomfördes en studie av arbetet med att ta fram IFRS 6. Undersökningen grundades på att IASB lämnade ett utkast till en standard som respondenterna kommenterade.⁶³ Utkastet innehöll bland annat en precisering att samtliga utgifter under prospekterings- och utvärderingsfasen skulle aktiveras på respektive dagbrott och därefter testas regelbundet för nedskrivning, vilket skulle innebära att det inte längre skulle finnas en valmöjlighet att redovisa dessa utgifter direkt i resultatet. I tillägg föreslogs en tidsbegränsning för hur länge sådana tillgångar tilläts vara balansförda innan de tvingas till nedskrivning.⁶⁴

Det konstateras i en annan undersökning att valet av de olika metoderna för redovisning av utgifter för förstudier får stor påverkan på det redovisade resultatet. För att förtydliga skillnaden har det i undersökningen illustrerats ett exempel där ett producerande oljeföretag som tillämpade full cost redovisade en vinst på 44 miljoner dollar och när företaget sedan bytte till successful efforts redovisades istället halva vinsten, 22 miljoner dollar. Undersökningen fokuserade på just problemet med val av metod för utgifter av förstudier, men det tillades också att det finns fler problem med redovisningen i utvinningsindustrin som undersökningen inte berört, ett exempel är redovisningen av avlägsnande- och återställandekostnader. Studien kom fram till att processen som användes vid framtagandet av den nya standarden bidragit till att ge aktörerna ett större inflytande.⁶⁵

Resultatet av studien från 2006 blev att det kunde konstateras att vid framtagandet av IFRS 6 förekom lobbyverksamhet. Genom kommentarerna kunde det påvisas att näringslivets representanter i större utsträckning var negativa till begränsningar av ledningens handlingsutrymme. Det kunde också samtidigt identifieras avsikter till income management som avser företagsledningens avsikter att styra över redovisningen.⁶⁶ Undersökningen påvisade också att de som röstade för att behålla metoden full cost var de mindre företagen medan de som röstade emot var de större företagen som är finansiellt starkare och som använde successful efforts.⁶⁷

En undersökning har visat att resultatet blev att IFRS 6 inte reglerade användningen av redovisningspraxis något vidare, utan att företagen i princip kunde fortsätta med den redovisning de föredrog.⁶⁸ I USA hade Financial Accounting Standards Board (FASB) tidigare försökt lägga fram en standard som en lösning på den stora inverkan som valet av de olika metoderna innebär genom att utesluta full cost och låta successful efforts vara den enda valmöjligheten för olje- och gasbolag. Lobbyverksamhet förekom även där som förhindrade en förändring.⁶⁹

⁶³ Asekomeh et al., 2006, s. 58 f.

⁶⁴ Asekomeh et al., 2006, s. 65 ff.

⁶⁵ Cortese et al., 2010, s. 77 och 85

⁶⁶ Asekomeh et al., 2006, s. 56 och 73

⁶⁷ Cortese et al., 2010, s. 82

⁶⁸ Ibid., s. 76

⁶⁹ Corinne Cortese et al., *Extractive industries accounting and economic consequences: Past, present and future*, Accounting Forum, vol. 33(1), 2009, s. 19

3.6 Redovisning

3.6.1 Regelverket IFRS

För att först förtydliga syftet med redovisningen beskrivs det bäst genom ett utdrag ur IASBs föreställningsram för utformning av finansiella rapporter:

De finansiella rapporternas syfte är att tillhandahålla information om ett företags finansiella ställning och resultat samt förändringar i den ekonomiska ställningen. Informationen är användbar för olika användare som underlag för beslut i ekonomiska frågor.⁷⁰

I det avseendet är det den ekonomiska innebörden eller avsikten med transaktionen som avgör hur den ska redovisas snarare än den juridiska innebörden.⁷¹

Definitionen på en tillgång är att en händelse inträffat som inneburit att företaget har det bestämmande inflytandet över tillgången och att ett ekonomiskt värde i framtiden kommer att förväntas uppstå genom tillgången. En tillgång får redovisas i balansräkningen när det kan konstateras att den sannolikt kommer generera ett ekonomiskt värde för företaget i framtiden och när tillgångens värde kan bestämmas tillförlitligt.⁷²

En kostnad är antingen en tillgångsminskning eller en skuldökning som medför en minskning av det ekonomiska värdet och en negativ påverkan av eget kapital. En kostnad ska redovisas i den period där resursförbrukningen sker och när värdet kan bestämmas tillförlitligt.⁷³

3.6.2 Tillämpning av redovisningsstandarder

Ett principbaserat regelsystem som IFRS innebär att det inte finns några detaljerade regler som styr redovisningen, utan redovisningen utgår ifrån principer som återges i IASBs föreställningsram. Det åligger sedan företagen att tillämpa principerna genom tolkningar och bedömningar i sin redovisning.⁷⁴ Att IFRS är ett principbaserat regelsystem medför ett tolkningsutrymme för företagen.⁷⁵ Det har konstaterats att trots ett omfattande arbete med att harmonisera redovisningen förekommer ändå stora skillnader i redovisningen mellan företag.⁷⁶

Tillämpningen av redovisningsstandarder innebär i praktiken en viss grad av flexibilitet där beräkningar baseras på information som inte är offentlig samtidigt som företagen kommer att behöva göra bedömningar och uppskattningar. Det innebär att företagen har makten att avgöra hur mycket och vilken information som de vill offentliggöra för externa parter. I forskning har det tryckts på att motiven bakom rapporteringen därför blir

⁷⁰ IASBs Föreställningsram, punkt 12

⁷¹ IASBs Föreställningsram, punkt 35

⁷² IASBs Föreställningsram, punkt 49 och 83

⁷³ IASBs Föreställningsram, punkt 70, 83 och 94

⁷⁴ Marton et al., 2012, s. 7

⁷⁵ <http://www.ekonomisverige.se/nyheter/ifrs-lamnar-stort-utrymme-for-tolkningar-for-varje-foretag/>

⁷⁶ Burgstahler et al., 2006, s. 1 och 35

viktig att undersöka för att kunna avgöra trovärdigheten och informationen i de finansiella rapporterna.⁷⁷

3.6.3 Earnings management

Risken med att överlåta bedömningsutrymme och tolkningar på företagen är att det kan ge upphov till earnings management eftersom företagen då får möjlighet att välja redovisningsmetoder och göra bedömningar som kanske egentligen inte avspeglar de verkliga bakomliggande ekonomiska transaktionerna.⁷⁸ Earnings management är ett studerat begrepp som innebär att företagsledningen medvetet gör val i redovisningen som är till deras egen eller till företagets fördel.⁷⁹ Earnings management syftar alltså på möjligheten att manipulera och taktiskt göra redovisningsval för att uppnå ett visst syfte.⁸⁰ Earnings management definieras enligt följande;

*Earnings management occurs when managers use judgement in financial reporting and in structuring transactions to alter financial reports to either mislead some stakeholder about the underlying economic performance of the company or to influence contractual outcomes that depend on reported accounting numbers.*⁸¹

Det har konstaterats att det finns flera motiv som ligger bakom förekomsten av earnings management. Bland några faktorer kan nämnas bonusavtal, andra kontraktuella motiv som exempelvis lånekontrakt med externa finansiärer där ledningen kommer vidta åtgärder i redovisningen för att undvika att bryta mot eller befinna sig på gränsen till de överträdelsevillkor som är uppsatta i avtalen.⁸² Andra motiv till earnings management är undvikande av skatt, stabilisering av aktiekursen, undvikande av utdelning och marknadens förväntningar.⁸³

⁷⁷ David Burgstahler et al., *The importance of reporting incentives: Earnings management in European private and public firms*, Working papers, Financial institutions Center at The Wharton School, 2004, s. 1

⁷⁸ Healey & Wahlen, 1999, s. 366

⁷⁹ Scott, 1997, s. 295

⁸⁰ Ahmed Riahi-Belkaoui, *Accounting Theory*, femte upplagan, Thomson, London, 2004, s. 56 f.

⁸¹ Healey & Wahlen, 1999, s. 368

⁸² Scott, 1997, s. 296 ff.

⁸³ Iram Naz et al., *Impact of firm size and capital structure of earnings management: Evidence from Pakistan*, International journal of contemporary business studies, vol. 2, no. 12, 2011, s. 23

4. Empiri

I följande avsnitt kommer vår empiriska undersökning presenteras. Den består av en översiktlig sammanställning av företagets redovisning, en sammanställning av intervjun med respondenten samt en mer djupgående granskning av företagets finansiella rapporter över fem år.

4.1 Sammanställning av företagets externa rapporter

I detta avsnitt ges en översikt över redovisningen i vårt valda företag utifrån informationen som ges i de finansiella rapporterna mellan fem år (år 1-5) där det första året företaget varit verksamt utgör år 1 i framställningen. Även viss information har hämtats från delårsrapporter och externa rapporter från företaget. Vi har valt att ta med den information som vi anser betydande för vår fortsatta undersökning och analys. I årsredovisningarna anges att företagets redovisning sker i överensstämmelse med IFRS.

4.1.1 Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt motsvarar det som bedöms kunna göras avdrag mot skattepliktiga vinster i framtiden.

4.1.2 Materiella anläggningstillgångar

Företagets materiella anläggningstillgångar utgörs av mark och byggnader, järnväg och rullande materiel, anläggningar och utrustningar, mobil utrustning, möbeltillbehör och kontorsutrustning, övriga poster, förskottsbetalningar samt anläggningstillgångar som är under uppbyggnad. Produktionsanläggningarna och utrustningarna skrivs av linjärt över den förväntade nyttjandeperioden som varierar mellan 3-20 år.

4.1.3 Immateriella tillgångar

Prospektering för, utvärdering av och utveckling av mineraltillgångar

Det anges i företagets årsredovisningar att aktivering sker för utgifterna som uppstår för att prospektera, utvärdera och utveckla mineraltillgångar. Det uppges att bedömningar som tillgångarnas förväntade framtida kassaflöden, vilken fas projektet befinner sig i, nyttjandeperioder samt diskonteringsränta är väsentliga bedömningar som behöver göras i företaget för att kunna avgöra hur mycket av dessa utgifter som ska aktiveras.

Gruvtillgångar

De granskade årsredovisningarna redogör för att företagets utgifter för prospektering och utvärdering aktiveras för varje identifierbart area of interest. Utgifterna aktiveras i den mån de förväntas ge upphov till en lönsam utvinning av området, det vill säga när det går

att göra en rimlig bedömning av förekomsten av ekonomiskt utvinningsbara malmreserver. Gruvtillgångar och utvecklingskostnader skrivs av enligt en produktionsberoende metod.

Deferred waste

Om deferred waste skriver företaget i sina årsredovisningar att alla utgifter i samband med avrymning skjuts upp. Företaget använder sig av en produktionsberoende avskrivningsmetod på dessa tillgångar genom en strip ratio.

4.1.4 Avskrivningsmetod

Företaget skriver av sina gruvtillgångar med den produktionsberoende avskrivningsmetoden, baserat på utvunnet malm i ton. Företaget konstaterar att det är nödvändigt att göra antaganden och uppskattningar för att göra de beräkningar som behövs för att kunna tillämpa den produktionsberoende avskrivningsmetoden på gruvans tillgångar. Dessa antaganden innefattar bedömningar om verksamhetens produktionskapacitet samt storleken på de tillgängliga malmreserverna och mineraltillgångarna.

I årsredovisningarna anges att historisk data för att omvandla mineraltillgångar till malmreserver, den framtida utvecklingen, marknaden och komplexiteten i metallurgi beaktas för att fastställa produktionskapaciteten, mineraltillgångarna och malmreserverna. Den bas som ligger till grund för att skriva av tillgångarna med en produktionsberoende metod är ekonomiskt utvinningsbara mineraltillgångar som utgör sannolika och uppmätta malmreserver och mineraltillgångar.

4.1.5 Nedskrivning

I enlighet med IAS 36 *Nedskrivningar* nedskrivningsprövas alla tillgångar med obestämbar nyttjandeperiod i företaget varje år. För de tillgångar som har bestämbar nyttjandeperiod görs istället en bedömning på om det föreligger indikation på värdeminskning och om så är fallet beräknas återvinningsvärdet för att avgöra om en nedskrivning ska göras. Varje area of interest är föremål för nedskrivningsprövning och full nedskrivning kommer att ske när företaget tar ett beslut om att överge ett område.

En nedskrivning av tillgångar kommer att ske om återvinningsvärdet, som utgör det högsta av nyttjandevärdet och nettoförsäljningsvärdet, understiger det redovisade värdet.

4.2 Sammanställning av intervjun

Vi har genomfört en intervju med en person insatt i företagets verksamhet och redovisning. Personen är en extern part och har inte varit med i upprättandet av den finansiella rapporteringen.

4.2.1 Gruvplan

I samband med förstudien upprättas en studie där storleken på mineral- och malmtillgångarna i marken bedöms och därefter läggs en plan för hur mycket som ska utvinnas i vilken tidsperiod. Gruvplanen innefattar en prognos på tillgänglig kvantitet i gruvan, en uppskattning av gruvans livslängd det vill säga hur lång tid det kommer att ta för att utvinna mineralen. Gruvplanen innefattar också kostnaden för att utvinna mineraler och hur de rent operationstekniskt ska gå tillväga, vilket dagbrott de ska börjar med, hur djupt de måste spränga, hur mycket och med vilken diameter de måste öppna, hur vägar nere i gruvan/dagbrottet ska grävas och så vidare.

I denna gruvplan görs också en bedömning av hur stor kvantitet gråsten som måste transporteras bort under produktionsfasen och hur stor den är i förhållande till mineraltillgångarna. Utifrån gruvplanen görs en beräkning på den potentiella strip ration, det vill säga förhållandet mellan mineral och gråsten. En standardkostnad för att utvinna ett ton järnmalm har räknats fram för hela gruvans livslängd. Standardkostnaden används sedan för att jämma ut resultatet då fluktuationer i kvaliteten och förhållandet mellan gråsten och järnmalm kan förekomma.

4.2.2 Kostnadsställen

För att kunna härleda aktiviteter och deras utgifter till rätt del av företaget används en övergripande karta över gruvan och dess olika kostnadsställen. Indelningen är gjord utifrån tre huvudsakliga områden; gruva, produktionsanläggning och administration.

Produktionsanläggningen består bland annat av de fabriker som krossar, maler och filtrerar samt utflastar. Dessa aktiviteter utgör egna kostnadsställen inom kostnadsstället produktionsanläggning, vilket innebär att det går att följa kostnaderna ned till den specifika aktivitet som utförts vid en viss tidpunkt.

Gruvan är det kostnadsställe som är den största och mest komplexa. Den består av flera olika dagbrott och det gäller att veta i vilket stadium respektive dagbrott de befinner sig i, det vill säga om det är förstudie- eller produktionsfasen. Det blir sedan avgörande för om utgifterna kommer att aktiveras eller kostnadsföras. I praktiken kostnadsförs samtliga utgifter först för att sedan vid periodslut (månadsrapportering) utvärderas och eventuellt aktiveras.

4.2.3 Förstudiefasen

Gruvan använder sig av area of interest, vilket innebär att de utvärderar varje dagbrott för sig. Utgifterna ska då aktiveras endast om de bedöms som ekonomiskt genomförbart och eventuella förändringar och nedskrivningsprövningar utförs för respektive dagbrott.

I huvudsak identifieras fyra stora bedömningar i prospekteringsfasen. Den första är att avgöra vilket område som kan komma eller kommer att kunna utvinnas, vilket in sin tur har att göra med om utgiften kommer att aktiveras och därmed skrivas av. Den andra bedömningen är vilka kvantiteter som finns i respektive område, den tredje bedömningen är mineraltillgångarna som påverkar avskrivningen och därmed kostnaderna. Den fjärde bedömningen gäller avskrivningarna, om gruvan ska ses som en enda enhet eller flera dagbrott, vilket är underlag för vad som kommer skrivas av.

Mineraltillgångar och malmreserver

I samband med att gruvan utvärderar om det är tekniskt genomförbart och ekonomiskt lönsamt att utvinna malm måste också mineraltillgångarna och malmreserverna uppskattas. Detta görs via olika geologiska undersökningar och expertis från gruvan. En viss nivå av sannolikhet ska uppnås för att en omklassificering ska ske. Det ska då också beräknas hur mycket kostnader som kommer att tillkomma för att utvinna. Respondenten anger att det hela tiden strävas efter att uppgradera från mineraltillgångar till malmreserver eftersom det då är mer sannolikt att mineralen kommer att utvinnas och det är också malmreserverna som ligger till grund för produktionsberoende metod vid avskrivningar, vilket innebär ju större bas (malmreserver) desto mindre avskrivningar per utvunnet ton.

4.2.4 Produktionsfasen

I leden mellan gruva och produktion ska varan förädlas genom att den passerar genom olika krossar. Det innebär att det allokeras kostnader samtidigt som varan förädlas till mindre gråsten och en mer färdig produkt framställs.

Deferred waste

Deferred waste har aktiverats som en enhet för hela gruvan. Under produktionen kommer varje transport att vägas och en uppskattning görs då också av hur stor mängd mineral varje transport innehåller i förhållande till gråsten. Det är där förhållandet mäts och de får samtidigt reda på hur mycket som utvunnits och som flyttats från respektive dagbrott. I månads slut sammanställs den genomsnittliga strip ration för samtliga aktiva dagbrott och den jämförs då med den prognosticerade strip ration för hela gruvan enligt den upprättade gruvplanen. Genom att använda sig av denna metod uppnås en utjämnings effekt i resultatet. När allt är utvunnet i gruvan ligger inget kvar i balansräkningen, förutsatt att den första gruvplanen var korrekt eller att nödvändiga justeringar gjorts efterhand.

För varje månad görs en avstämning om produktionskostnaden överstiger standardkostnaden. Är så fallet gör gruvchefen tillsammans med ekonomiavdelningen en bedömning om det är utfört aktiviteter som har ett mer bestående, framtida värde. Det innebär en bedömning om vad som allokeras på produkten och vad som klassificeras till deferred waste.

4.2.5 Väsentliga bedömningar och osäkerheter

Att driva en gruva, eller flera dagbrott, är förknippat med en hel del bedömningar. Den största osäkerheten ligger förmodligen i att förutse vilka kvantiteter av mineraler som finns tillgängliga och huruvida dessa är utvinningsbara eller inte. Samtidigt måste det också upprättas en plan för hur den framtida utvinningen ska genomföras, vilket kan betyda att det under perioder kommer att vara mindre aktivitet i produktionen som kan utnyttjas till reparationer och underhåll.

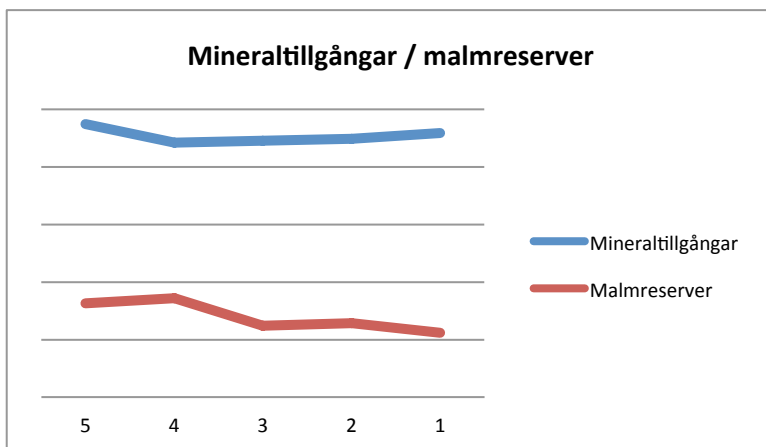
Gruvplanen och produktionsplanen ligger sedan till grund för den övergripande prognosen som bland annat innefattar bedömningar av användning av diskonteringsränta, valutakurser, marknadspriser, försäljningsvolymerna och transportpriser.

4.3 Sammanställning av företagets siffror

De fakta som ligger till grund för undersökningen nedan är baserad på årsredovisningarna och externa rapporter från företaget.

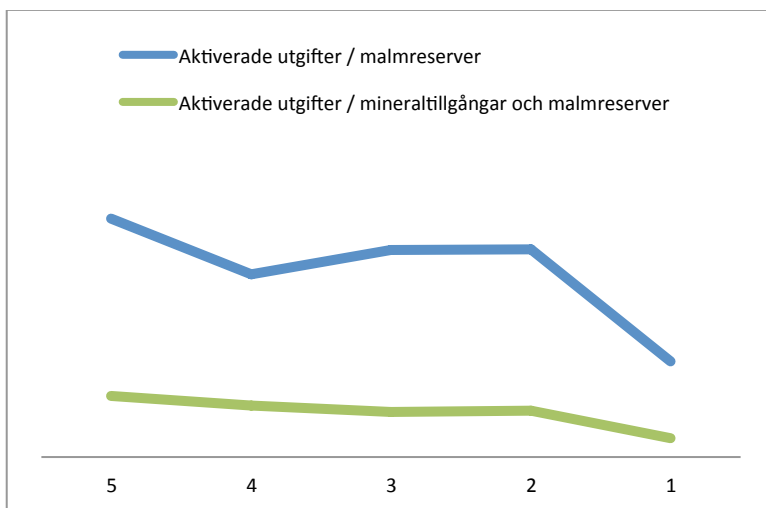
4.3.1 Mineraltillgångar och malmreserver

Företagets aktiveringar har ökat samtidigt som företagets mineraltillgångar förändrats. Eftersom mineraltillgångarna klassificeras olika beroende på hur stor osäkerhet som är kopplat till utvinningen av tillgången presenteras dessa i separata delar i de finansiella rapporterna. Företagets mineraltillgångar har utvecklats positivt genom att framförallt malmreserverna, som är de mest tillförlitliga och ekonomiskt försvarbara tillgångarna, ökat med cirka 65 % under samma period som det utvunnits mineraler. En uppdatering av geologiska studier och gruvplan har medfört en större uppjustering i år 4 och under år 2.

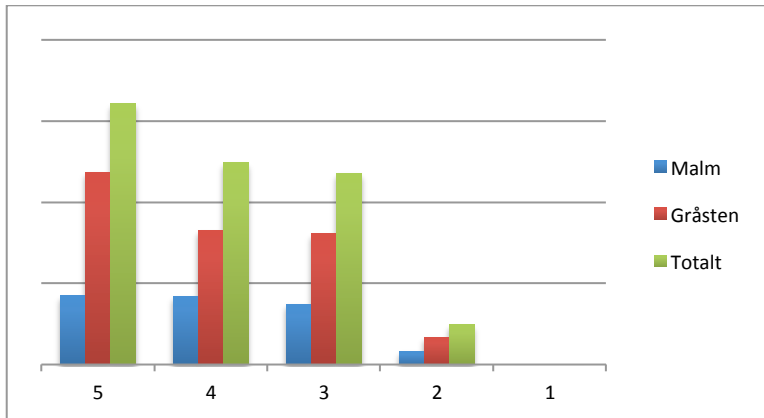
Figur 1

Företaget har flera dagbrott, varav tre är betydligt större än de övriga. Utvinningen har pågått ur två av dem sedan uppstarten och ur ett tredje sedan år 5. Om vi fördelar aktiverade utgifter i balansräkningen på antalet ton mineraltillgångar (se figur 1) ser vi att företaget succesivt ökat sina aktiveringar. De aktiveringar som gjordes i år 1 respektive år 2 avser dels prospektering för hela gruvan samt utvärdering och utveckling av två av de större dagbrotten. Produktionen i dessa två dagbrott är nu avslutad, vilket enligt den metod som gruvan tillämpar, area of interest, skulle innebära att eventuella kvarvarande utgifter relaterade till något av dessa dagbrott skrivs ned till noll. Samtidigt tillkom nya utgifter i samband med att företaget i år 4-5 förbättrade åtkomsten till det nya dagbrott som togs i drift år 5 och som ska utgöra den nya försörjningen till gruvan i den kommande perioden. Av de malmreserver företaget redovisar utgör cirka 83 % tillgångar relaterat till det nya dagbrottet. I figur 2 har vi ställt aktiverade utgifter mot malmreserver respektive mineraltillgångar. Det vi ser i diagrammet är att de framtida kostnaderna/avskrivningarna per utvunnet ton kommer att vara större framöver än vad det har varit under tidigare perioder. Exempelvis är ökningen från år 2 cirka 15 %.

Figur 2

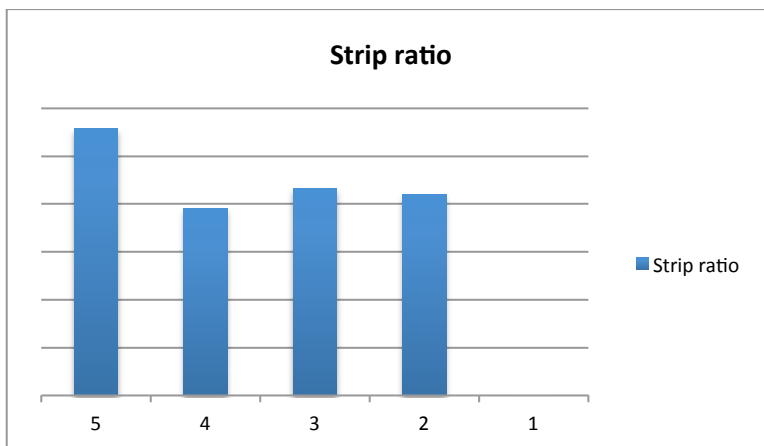
4.3.2 Produktion

Figur 3

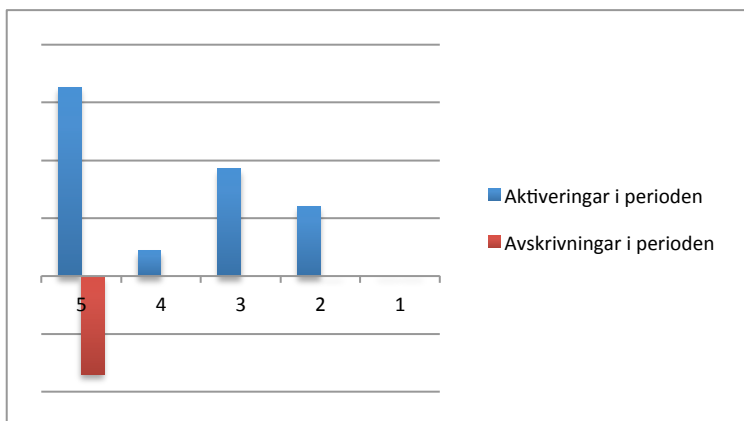
Under företagets cirka femåriga historia har det producerats järnmalm i fyra (se figur 3). År 2 var första året det skeppades ut en leverans till kund, något av en milstolpe för företaget. Under samma år investerades det mycket i utvecklingen av gruvan och i produktionsanläggningen. Analysen av ovanstående produktion visar att företaget ökat kvantiteten såld järnmalm och utvunnen mineral kontinuerligt över perioden. Under år 3 identifierades vissa problem som tvingade fram åtgärder för att säkerställa en högre produktionstakt. Problemen fortsatte en bit in på år 4 med positiv effekt i slutet av året och i år 5. Produktionsnivån ligger fortfarande cirka 30 % under den önskade nivån, den långsiktigt hållbara, vilket återspeglas i resultaten för respektive år.

4.3.3 Deferred waste

Figur 4

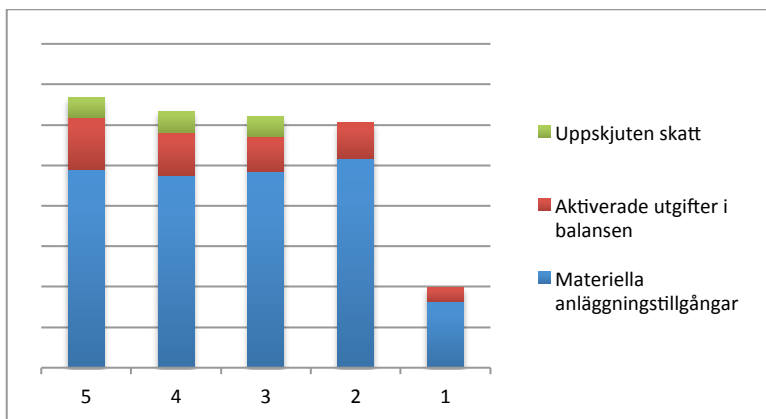
Genom att vi sammanställer företagets utvunna malm och gråsten kan vi räkna fram strip ration för de aktuella åren (se figur 4). Eventuella mätfel som kan finnas är bland annat om företaget har justerat för utvinning av gråsten till vägbyggen eller andra övergripande åtgärder i gruvan. Det vi kan utläsa av diagrammet är att strip ration varit relativt stabil med sin lägsta nivå i år 4 för att sedan öka väsentligt under år 5. Eftersom strip ration avgör om företaget aktiverar eller kostnadsför tidigare aktiverade utgifter är vårt nästa steg att se vilken påverkan denna strip ratio haft på företagets redovisning i praktiken.

Figur 5

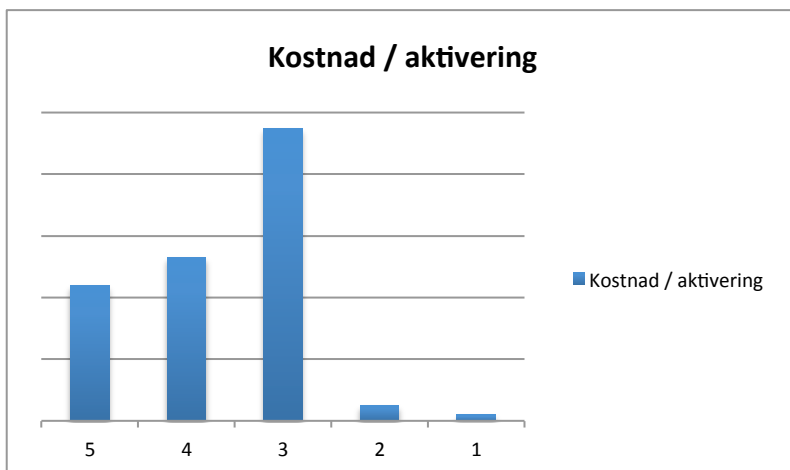
Som vi kan se i diagrammet i figur 5 har företaget kontinuerligt aktiverat sina utgifter med undantag för år 5. När vi jämför de olika åren ser vi att strip ration var som lägst under år 4, men att den perioden ändå inte innebar någon avskrivning medan det i år 5, där strip ration var högre, gjordes avskrivning. Vi vet inte om företaget har gått från bruttoredovisning till nettoredovisning men oavsett vilket är det gjort en nettoaktivering år 5. Under år 4 uppgraderade företaget sitt geologiska material och konstaterade då att de hade större mineraltillgångar än vad de tidigare hade beräknat. En sådan studie innebär att de måste uppgradera sin gruvplan, det vill säga hur mineralen ska utvinnas, vilket innebär justering av förväntad strip ratio.

4.3.4 Aktiveringar

Figur 6

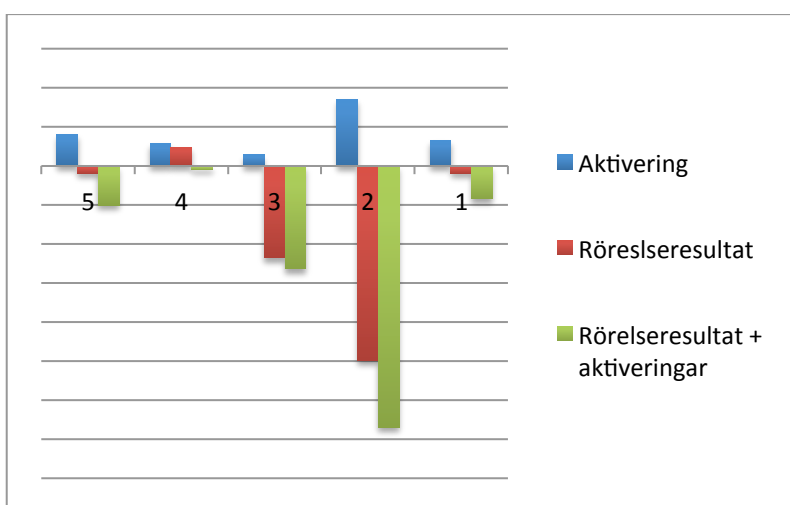
Vårt studerade företag redovisar stora tillgångar i sin balansräkning och i stor utsträckning är dessa fördelade på materiella och immateriella tillgångar. Anläggningstillgångarna är i form av produktionsutrustning, maskiner, inventarier, byggnader med mera, medan utgifter kopplade till immateriella tillgångar benämns som aktiverade utgifter i balansen. Denna post består av två väsentliga komponenter, gruvtillgångar och deferred waste. Aktivering av utgifter sker kontinuerligt i samband med att de anser sig ha utfört arbete i gruvan som kan ge framtida ekonomiska fördelar. Samma bedömningar måste göras när det gäller uppskjuten skatt i balansräkningen, det vill säga om det föreligger en framtida ekonomisk fördel som kommer företaget till nytta, vilket också stämmer överens med IAS 12 *Inkomstskatter*. Företaget har aktiverat uppskjuten skatt först i år 3 (se figur 6).

Figur 7

När vi ställer de utgifter företaget kostnadsfört som operationella kostnader mot de utgifter de valt att aktivera som gruvtillgångar och deferred waste framkommer att de under de två första åren kostnadsfört en liten andel av de totala utgifterna (se figur 7). Företaget har inte bedrivit någon verksamhet under de två åren annat än att de byggde upp gruvans anläggningstillgångar och förbättrade utvinningsmöjligheterna i respektive dagbrott. När väl produktionen kom igång under år 3 ökade andelen kostnadsförda utgifter till att vara 23 gånger de utgifter som blev aktiverade, men därefter avtar utvecklingen till att minska till 10-12 gånger.

4.3.5 Resultat

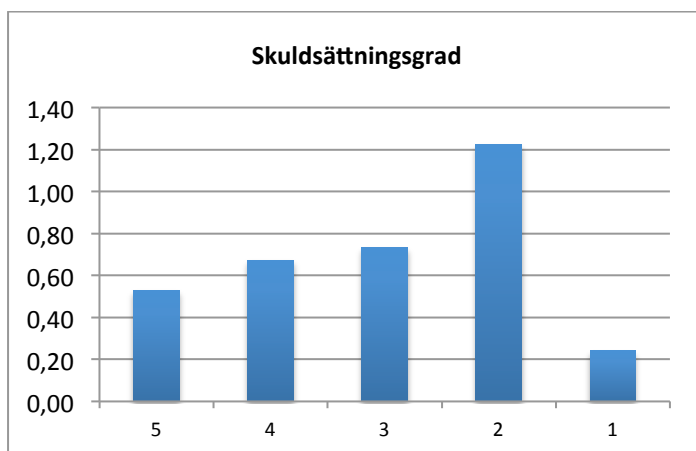
Figur 8

Resultatutvecklingen (rörelseresultat) har varit positiv, men resultatet är negativt under samtliga år med undantag för år 4 som uppvisade ett positivt resultat (se figur 8). Under samtliga år har företaget redovisat aktivering med varierande storlek. En tydlig tendens är att dessa aktiveringar inträffar året/åren före uppstarten av ett nytt dagbrott. Det förekommer ett par jämförelsestörande poster i år 2 och 3 som försämrar resultatet för respektive period. Dessa jämförelsestörande poster är av engångskaraktär och har sitt ursprung i olika uppstartsproblem. Samtidigt kan vi notera att företaget skrivit av sina tidigare aktiverade gruvtillgångar med cirka 8 %, vilket motsvarar den kvantitet de utvunnit under samma period.

4.3.6 Nedskrivningar

Inga nedskrivningar har gjorts under år 1-5.

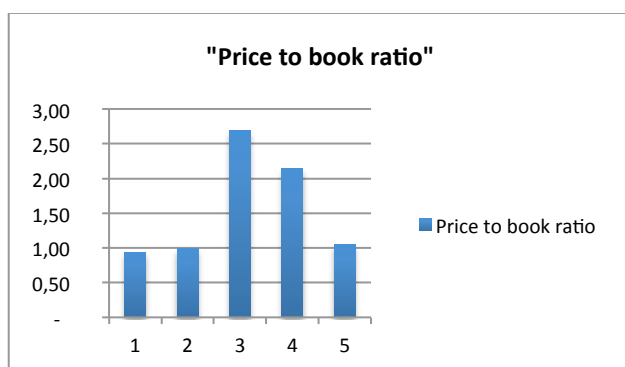
4.3.7 Skuldsättningsgrad

Figur 9

I vårt studerade företag ser vi att skuldsättningsgraden kontinuerligt minskat genom att aktieägarna tillfört kapital via nyemissioner samtidigt som företaget amorterat mer till banken (se figur 9). Efterföljande år har produktionen legat på en stadigt ökande nivå samtidigt som skuldsättningen minskat. Under dessa år har företaget aktiverat 100 % av sina utgifter i samband med förstudien, att jämföra med cirka 70 % i år 2 när verksamheten inte hade startat. I vår genomgång av årsredovisningarna finner vi att avbetalningsplanerna för lån och finansiell leasing är korta. Som exempel kan nämnas att hälften av företagets lån förfaller till betalning inom ett år.

4.3.8 Börsvärde

Figur 10

Vi har valt att jämföra företagets marknadsvärde (börskurs * antal aktier) med det egna kapitalet i företaget för att se hur aktieägarna värderar företaget och om det är några väsentliga skillnader mellan åren (se figur 10). Företagets första verksamhetsår var år 1 och då motsvarade värdet eget kapital. Det fanns vid den tidpunkten inte några avgörande investeringar gjorda och produktionsplanerna låg ett par år framåt i tiden. Behovet av nyemissioner och kapital var sannolikt stort. Under år 2 ökade värdet i takt med att förväntningarna ökade och företaget kom allt närmare en produktionsstart. I rapporter till investerarna presenterades att investeringarna gick nästan enligt plan och att de i år 3 skulle starta produktionen. Värderingen av företaget ligger på sin högsta nivå någonsin i slutet av år 3.

5. Analys

I kapitlet kommer företaget att analyseras utifrån den empiriska framställningen. Analysen kommer att koppla ihop empirin och referensramen utifrån förutsättningarna i det studerade företaget.

5.1 Faktorer som påverkar redovisningen

Företaget befinner sig i vad som beskrivs som en produktionsfas sedan ett par år tillbaka. Vi vet att det har förekommit olika uppstartsproblem som medfört extraordinära kostnader i vissa perioder. Vi vet också att produktionsvolymen inte uppnått den önskade nivån men att utvecklingen varit positiv. I artikeln *Managerial incentives and the treatment of pre-production expenditure in the mining industry* kunde slutsatser dras om vad som påverkade ett företag i deras bedömning av vad som är aktiverbart, det vill säga framtida ekonomiska fördelar. Det målades inte upp en helt objektiv bild av de bedömningar som företagsledningen gjort. Istället bevisades att skuldsättningsgrad, resultat, covenants, bonus- och optionsavtal med mera utgjorde faktorer som påverkade ledningen i deras bedömningar.

5.2 Företagets balans och resultat

Det framstår som tydligt att balansomslutningen är väsentlig och att de olika tillgångarna till största delen består av materiella anläggningstillgångar men också till en ansevärd del av immateriella tillgångar, så kallade gruvtillgångar. De immateriella tillgångarna fortsätter öka och utgör, enligt företagets bedömning, framtida ekonomiska fördelar, vilket också är ett kriterium enligt IASBs föreställningsram. Det är dessa tillgångar som är det huvudsakliga föremålet för den här studien. Samtidigt redovisar företaget svaga resultat och ett negativt kassaflöde. Verksamheten har varit aktiv under flera år och det har endast redovisats vinst under ett år och då endast en måttlig vinst. Ändå är det lätt att få uppfattningen av ett stabilt bolag med stora tillgångar. Finansieringen är det i huvudsak aktieägarna som står för, vilket innebär att vi uppfattar det som mindre sannolikt att covenants driver utvecklingen och behovet av aktivering. Det är å andra sidan inget som hindrar att aktieägarna ställer höga krav på avkastning och lönsamhet. Värderingen av företaget har minskat successivt till att nu återspeglar det egna kapitalet. Någon ytterligare avkastning ser inte aktieägarna ut att kunna förvänta sig. Det är tydligt att det förekommer en viss diskrepans, ett förväntansgap, mellan aktieägare och företagsledning. Tillgångarna ökar medan värderingen minskar.

Uppskjuten skatt

Företaget har aktiverat uppskjuten skatt först i år 3, vilket kan förklaras med att det var första året de var i produktion. Att aktivera uppskjuten skatt får effekten att eget kapital ökar och därmed också soliditeten i företaget. Det är också en indikation på att prognoserna är rimliga och att det föreligger en stark grund för fortsatt drift, positiva resultat och självförsörjning. För aktieägarna borde detta vara förknippat med starka

positiva signaler. Svårigheterna med uppskjuten skatt är att de inte självständigt genererar något kassaflöde utan är beroende av att kunna kvitta framtida vinster mot de tidigare förlusterna som är anledningen till den uppskjutna skatten. Denna möjlighet har dock inte kunnat utnyttjas de sista åren till följd av för låga resultat.

5.3 Materiella anläggningstillgångar

En stor del av företagets tillgångar består av materiella anläggningstillgångar, varav huvuddelen används i produktionen. Företaget använder linjär avskrivning för sina materiella anläggningstillgångar som innebär att avskrivningen är lika stor oavsett om användningen är omfattande eller mer begränsad. Nyttjandeperioden bestäms med avseende på den tid företaget förväntar sig att en maskin är ekonomisk att ha i drift. Vid en jämförelse med vad Ernst & Young i sin rapport *Good Mining* föreslår för avskrivningstider för respektive tillgångar (5-15 år) visar det sig att företaget har längre avskrivningstider (upp till 20 år), det vill säga kostnaden per år blir lägre.

5.4 Mineraltillgångar och malmreserver

Det är lätt att förstå att det är viktigt att redovisa så stora volymer och så hög kvalitet som möjligt på mineraltillgången och malmreserven. Höga volymer medför lägre kostnad per ton i form av avskrivningar, vilket betyder att malmen blir ännu mer värdefull. Högre kvalitet betyder att företaget kan få mer betalt per ton och därmed ett högre resultat efter att de har täckt sina kostnader. Detta är centralt inom utvinningsindustrin.

I vårt studerade företag ser vi återkommande uppgraderingar av den geologiska studien och de tekniska beräkningar som gjorts. Vår sammanställning visar att också de aktiverade utgifterna per ton mineraltillgång respektive malmreserv ökar, vilket kommer att medföra, allt annat lika, att de framtida avskrivningarna på gruvtillgångarna ökar motsvarande.

5.5 Aktiveringar och kostnader

Produktionen är enligt företaget i full gång men aktiveringarna fortsätter i större omfattning än avskrivningarna. Faktum är att aktiveringarna till och med var lägre i förhållande till operationella kostnader under de perioder gruvan producerade mindre, eller inget alls. När aktiveringarna var som lägst i år 3 så motsvarade de endast 1/23-del av de kostnadsförda utgifterna. Det kan tyckas märkligt att aktiveringarna fortfarande motsvarar 100 % när gruvan är i produktion om vi jämför med branschens genomsnittliga 60 %. I detta stadium borde gruvan klara av att kostnadsföra en större del av sina utgifter, men det hänger sannolikt samman med dåligt resultat och bristande likviditet/finansiering. Att bedöma storleken på aktiveringarna är svårt, men i jämförelse med de två tidigare dagbrotten är det relativt stora belopp som aktiveras. Utifrån artikeln *Powerful players: How constituents captured the setting of IFRS 6, an accounting standard for the extractive industries* kan vi finna stöd för att ett mindre företag som vårt studerade företag tenderar till att aktivera mer i större utsträckning.

När produktionsfasen startat tillåts endast kostnadsföring enligt IFRS 6 eller alternativa metoder som till exempel strip ratio för att hantera variationer. Således kan det finnas incitament för företagen att sträcka ut sin prospekteringsfas för att starta produktionen så sent som möjligt eller att dela upp gruvan i flera dagbrott. Extraordinära utgifter och uppstartsproblem skulle eventuellt kunna gömmas inom de aktiveringar som görs istället för att kostnadsföras som extraordinära.

Full cost innebär till skillnad från area of interest att alla utgifter i förstudiefasen kommer att aktiveras oavsett om de förväntas generera ett ekonomiskt värde för företaget eller inte. Det innebär att aktiveringar kan komma att ske för utgifter som inte uppfyller villkoren för att aktiveras i föreställningsramen. Vårt undersökta företag har dock valt en mer restriktiv metod, area of interest, vilket till skillnad från full cost innebär att endast de utgifter som förväntas generera ett värde kommer att aktiveras i balansen. I artikeln *Powerful players: How constituents captured the setting of IFRS 6, an accounting standard for the extractive industries* skrevs att större företag var mindre kritiska till att ta bort möjligheten till full cost och dessa företag använde dessutom successful efforts som metod. Det innebär troligtvis att de större företagen har råd att kostnadsföra mer av sina utgifter i förhållande till mindre företag, varför de mindre företagen förmodligen motsatte sig att förbjuda full cost. Att de olika metoderna tillåts innebär en svårighet i att jämföra företagens rapporter eftersom det medför stora skillnader i resultatet, vilket också framgår av undersökningarna som presenteras i artiklarna *Powerful players: How constituents captured the setting of IFRS 6, an accounting standard for the extractive industries* och *A critical analysis of the use of accounting standards comment letters as lobbying tools by extractive industry firms*.

5.6 Avskrivningar

Företaget använder sig, enligt deras egna årsredovisningar, av en produktionsberoende avskrivningsmetod för respektive area of interest. Det betyder att varje utgift som aktiveras ska kopplas till ett specifikt dagbrott och skrivas av över dagbrottets livslängd. Vissa andra utgifter, till exempel för anskaffande av rättigheter att prospektera och utvinna i området, skrivs av över hela gruvans livslängd enligt samma produktionsbaserade metod, vilket innebär att så länge företaget hittar nya mineraler fördelas utgifterna på en större kvantitet och kostnaderna senareläggs.

Vilka utgifter som kan kopplas till vilket dagbrott respektive hela gruvan är inte något som framkommer i årsredovisningen, men vi kan anta att de senaste årens aktiveringar kan kopplas till det sista dagbrottet. Ser vi till alla aktiveringar som gjorts på gruvan motsvarar detta cirka 30 %. Samtidigt utgör det sista dagbrottet cirka 80 % av återstående malmreserver. Företaget har skrivit av cirka 8 % av sina totala aktiveringar och det motsvarar den andel av gruvans malmreserver som utvunnits.

5.7 Deferred waste

Eftersom strip ration styr om företaget aktiverar en utgift eller kostnadsför tidigare aktiverade utgifter är vårt nästa steg att se vilken påverkan denna strip ratio haft på företagets redovisning i praktiken. Företaget har inte i sina prognoser redovisat vilken strip ratio de själva lagt till grund för sin gruvplan och därmed uppstår svårigheter att i efterhand kontrollera om aktivering/kostnadsföring stämmer i respektive period.

Den första observationen är att företaget endast redovisat avskrivningar under år 5, trots att de i samtliga tidigare år haft lägre strip ratio. Den mest troliga förklaringen är att de i tidigare år nettoredovisat medan de i år 5 har valt att bruttoredovisa aktiveringar och kostnader. Att företaget fortsätter aktivera deferred waste i balansen tyder på att de anser att det genomsnittliga förhållandet för gruvan är lägre än den lägsta strip ration som uppvisats ett enskilt år (se figur 4).

En förklaring till att deferred waste fortsätter öka är att företaget i tillägg till strip ratio använder en standardkostnad för att utvinna ett ton malm. Genom att öka deferred waste i de perioder där produktionen varit lägre än prognosen sker en "normalisering" i redovisningen till den produktionskostnad som ligger till grund för prognoserna. Det

skulle kunna tyda på att företagets prognosticerade kostnader är lägre än de faktiska, det vill säga felberäknade.

IFRIC 20 medför en intressant ändring som innebär att eventuell deferred waste ska allokeras till en specifik komponent och skrivas av över komponentens nyttjandeperiod. Det ska också kommenteras att IFRIC 20 inte ger någon definition på vad som menas med komponent, men om vi utgår ifrån att den största möjliga komponenten utgör ett dagbrott skulle det innebära att de två stängda dagbrotten skulle skrivas av helt när de stängdes. Deferred waste har i dagsläget aktiverats som om gruvan varit en enhet, men i fortsättningen kommer alltså företaget vara tvunget att dela upp deferred waste i mindre komponenter.

5.8 Nedskrivning

Primärt har gruvan tre dagbrott, varav två nästan är tomma på malmreserver. Det föranleder frågan om nedskrivning av de utgifter som aktiverades i år 1-2. Eftersom det är svårt att avskilja vilka utgifter som avser just de dagbrotten har vi en begränsad möjlighet till att efterpröva företagets egna beräkningar, men det finns ett par indikatorer på att nedskrivningsprövning borde genomföras enligt IAS 36. Bland annat har företaget inte visat uthållig vinst, de har fortfarande likviditetsbrist och färdigvarupriset är prognosticerat att falla. Å andra sidan står att företagets produktionsnivå stabiliserats och förväntas öka, vilket får till följd att de fasta kostnaderna kan fördelas på fler antal producerade ton samtidigt som företaget har en solid balansräkning.

5.9 Operativt resultat

I vår översikt ser vi att företaget fortfarande har svårigheter att uppnå positivt resultat även om gruvan är i drift och snart tömt de två första dagbrotten på malm som dessutom är bland de största. Utifrån artikeln *Managerial incentives and the treatment of pre-production expenditure in the mining industry* har vi sett att det är vanligare med en större andel aktiveringar bland de företag som, av olika orsaker, har svårigheter att uppnå ett positivt resultat eller som annars hade uppvisat ett negativt resultat. Vårt undersökta företag skiljer sig inte åt på den här punkten. Det negativa resultatet hade varit väsentligt större och det år (år 4) då företaget uppvisade ett positivt resultat hade aktiveringarna så stor inverkan att resultatet annars hade varit negativt. Även om vi tar hänsyn till extraordinära händelser och kostnader är analysen densamma. Speciellt tydligt är det för de två sista åren (år 4-5) då företaget är i full produktion men där aktiveringarna motsvarar en väsentlig andel i förhållande till det operativa resultatet.

5.10 Finansiering och skuldsättningsgrad

I tidigare studier och inom earnings management har det noterats att källan till finansiering är en faktor som har relevans för ledningens beslut i redovisningsfrågor. Hög skuldsättningsgrad och covenants tenderar till att skapa kreativa redovisningsmetoder. Företaget vi studerat har en relativt låg skuldsättningsgrad och är till stora delar finansierat av aktieägare. Skuldsättningsgraden var som högst i år 2, vilket också var det år då aktiveringarna i nominella belopp var som störst, men det kan förklaras med att produktionen inte hade startat. Under de tre senaste åren har produktionen legat på en stadigt ökande nivå samtidigt som skuldsättningen minskat. Under dessa år har företaget aktiverat 100 % av sina utgifter i samband med förstudien, att jämföra med cirka 70 % i år 2 när verksamheten inte hade startat.

Vår observation skiljer sig från resultatet som presenterades i *Managerial incentives and the treatment of pre-production expenditure in the mining industry*, det vill säga att företag med lägre skuldsättning tenderar till att kostnadsföra en större andel av sina

utgifter för prospektering och utvärdering i gruvområdet. Anledningen till det tror vi är att den tidigare studien inte säger någonting om eventuella likviditetsbehov i de företag som hade låg skuldsättningsgrad. Risken är att just dessa företag var etablerade företag som hade ett operationellt kassaflöde som var positivt.

5.11 Värdering av företaget

Värderingen av företaget ligger på sin högsta nivå någonsin i slutet av år 3 som följd av att produktionen varit igång hela året även om vissa uppstartsproblem inträffat. Det finns en risk att aktiemarknaden övertolkade signalerna i samband med att företaget aktiverade uppskjuten skatt för första gången under år 3. När företaget däremot i år 4 inte lyckades infria förväntningarna om ökad produktion och ett positivt kassaflöde sjönk värdet väsentligt. Inte heller under år 5 lyckades de övertyga aktiemarknaden om att förutsättningarna såg bättre ut än vad som återspeglades i värdering, utan marknadsvärdet var i nivå med eget kapital.

5.12 Väsentliga värderingar

Vi kan efter att ha studerat företaget konstatera att det är mycket bedömningar bakom de finansiella rapporterna. Baserat på vår intervju, empiriska undersökning och genom kunskap vi fått från tidigare studier har vi identifierat några centrala värderingar som har väsentlig påverkan på de finansiella rapporterna;

- Storleken och fördelningen mellan mineraltillgångar och malmreserver.
- Uppskattningar om gruvans livslängd.
- Nyttjandeperioder för anläggningstillgångar.
- Eventuella framtida kostnader för att utvinna malmen och intäkter vid försäljning.
- Uppdelningen i dagbrott och storleken på dem.
- Andelen kostnadsförda och aktiverade utgifter.

Det har i tidigare forskning framkommit att det förekommer lobbyverksamhet i anslutning till att nya redovisningsprinciper tas fram, principer som avser att tydligare reglera flera av ovanstående områden. Olika aktörer önskar behålla den flexibilitet som en principbaserad redovisning innebär, det vill säga att behålla ett tolkningsutrymme som ger dem möjligheter att styra utformningen av redovisningen. Detta agerande har flera likheter med earnings management där aktörer på grund av olika motiv och incitament påverkar upprättandet av redovisningen så att den överensstämmer med deras motiv.

6. Slutsats

I kapitlet kommer våra frågeställningar besvaras och därmed kommer uppsatsens syfte att uppfyllas. Vidare kommer, utifrån vår undersökning, förslag ges på fortsatt forskning inom området.

6.1 Slutsats

De frågor vi formulerade i kapitel 1 och som avses besvaras i kapitlet är;

- *Vilka väsentliga värderingsfrågor kan identifieras?*
- *Kan vi identifiera en styrfilosofi och vad vill i så fall uppnås?*

6.1.1 Väsentliga värderingsfrågor

Vi har efter att studerat företaget identifierat tre värderingsfrågor som är centrala för företaget. Den första värderingsfrågan är kanske den som är den mest väsentliga av dem alla då den avser gruvans framtida drift. Företagsledningen måste hela tiden bedöma möjligheten till fortsatt drift eftersom den ligger till grund för den finansiella rapporteringen och har avgörande betydelse för värderingen av tillgångar och skulder. Det underliggande materialet är prognoser avseende marknadspriserna och produktionskostnader, men också en bedömning av att varje dagbrott är kommersiellt och tekniskt möjligt att genomföra.

Den andra värderingsfrågan är huruvida en utgift är en kostnad eller en tillgång. I detta avseende är det flera poster som berörs, både immateriella och materiella tillgångar. Framförallt är det de immateriella tillgångarna som utgör de största värderingsposterna. Det är oftast svårare att koppla en immateriell tillgång till ett framtida ekonomiskt värde och att särskilja utgifterna från immateriella tillgångar från andra utgifter. I företaget är klassificeringen viktig eftersom den blir avgörande för om resultatet kommer att belastas eller om fler tillgångar hamnar i balansräkningen.

Den tredje identifierade väsentliga värderingsfrågan berör de framtida nyttjandeperioderna och val av avskrivningsmetod för de aktiverade tillgångarna. Kortare nyttjandeperioder innebär en högre årlig kostnad i företaget, det vill säga ger uttryck för ett större resursförbruk i respektive period. Detsamma gäller hur avskrivningsbasen bestäms vid produktionsberoende avskrivningsmetod. En större avskrivningsbas medför längre avskrivningsperiod och en lägre kostnad i respektive period.

6.1.2 Styrfilosofi

Vi tycker oss kunna identifiera en styrfilosofi där företaget vill måla upp en positiv bild av verksamheten genom en stabil balansräkning med mycket aktiverade utgifter och

genom att undvika att redovisa negativa resultat. Företaget visar på positiva ekonomiska prognoser och belyser gärna de stora mineraltillgångarna samt att de kontinuerligt arbetar med att uppgradera sina mineraltillgångar och malmreserver. Därigenom kan det uppfattas som att det finns stora ekonomiska, framtida värden.

Det som stödjer vår slutsats att det finns en styrfilosofi i företaget är;

- Företaget har valt att aktivera immateriella gruvtillgångar i relativt stor utsträckning. I jämförelse med de genomsnittliga 60 % aktiveringarna för branschen som konstaterades i undersökningen som utfördes av de 152 gruvföretagen, har företaget aktiverat en större andel, omkring 100 % av utgifterna.
- Aktiveringarna fortsätter öka under produktionsfasen och gör det även i förhållande till andra operationella utgifter. Det kan anses egendomligt hur de motiverar en aktivering när andra dagbrott inte har genererat överskott, det vill säga hur framtida ekonomiska fördelar motiveras.
- Genom att använda hela gruvan som bas för deferred waste innebär det att när ett dagbrott tas ur produktion kommer inte nedskrivning göras för det dagbrottets tidigare aktiveringar utan avskrivningarna kommer istället att fördelas på gruvans livslängd.
- Företaget använder standardkostnader vid beräkningen av deferred waste oavsett om den faktiska produktionskostnaden överstiger den budgeterade produktionskostnaden. Det som uppnås är en utjämning och det finns en risk för att det skapas en effekt där förluster flyttas längre fram i tiden.
- Företaget har valt relativt långa nyttjandeperioder för sina materiella anläggningstillgångar som medför att periodkostnaden blir lägre. Samtidigt förskjuts kostnaderna framåt i tiden.
- Företaget arbetar aktivt med att hitta mineraltillgångar i området samtidigt som de vid flera tillfällen klassificerat om mineraltillgångar till malmreserver. Detta får till följd att avskrivningsbasen för gruvtillgångar ökar och att avskrivningsperioden därmed förlängs.
- Företaget har värderat möjligheten till framtida vinster som så goda att de kunnat aktivera uppskjuten skatt trots att de fortfarande har svårt att redovisa ett positivt resultat under pågående produktionsfas.

6.1.3 Tänkbara orsaker till styrfilosofin

Vi tror att tillgången till kapital och företagets brist på likviditet haft en avgörande betydelse vid valet av redovisningsmetoder. Detta kan vara en konsekvens av ett medvetet val eller genom att företaget använt sig av praxis i branschen. Vår samlade bedömning är att det förekommer opportunistiska inslag i företagsledningens prognoser som får konsekvenser på de värderingar de gör.

Att redovisa stora tillgångar i ett företags balansräkning innebär bättre förutsättningar för extern finansiering från banker och aktieägare, vilket skulle kunna vara en förklaring till de tidigare aktiveringarna och de bedömda nyttjandeperioderna. När företaget redovisade uppskjuten skatt i balansen första gången gick marknadsvärdet på företaget upp till den högsta nivån någonsin. Sannolikt berodde det på att marknaden tolkade detta som en indikation på att osäkerheterna var borta. Om företaget nu skulle ändra sina

redovisningsprinciper genom att korta ned sina nyttjandeperioder eller skriva ned sina tillgångar skulle det förmodligen tolkas som ytterst problematiskt och negativt.

Tidigare forskning visar på motsvarande fenomen där företagsledningen har olika motiv till hur redovisningen utformas. Vi tror därför inte att vår slutsats är unik för det studerade företaget utan att motsvarande inträffar också i andra företag i samma eller liknande branscher. Samtidigt uppvisar utvinningsindustrin att de följer med i utvecklingen av nya redovisningsstandarder och praxis, vilket är ett tecken på att de bevakar sina intressen.

Vår slutsats är att åsikten som framförs i Burgstahlers artikel *The importance of reporting incentives: Earnings management in European private and public firms* stämmer överens med vår undersökning, det vill säga för att kunna bedöma tillförlitligheten måste vi förstå motiven bakom rapporteringen.

6.2 Slutdiskussion

I arbetet med uppsatsen har en mer komplex bild av redovisning växt fram och vår förståelse för ämnet har ökat samtidigt som vi insett att det finns många begränsningar i vilken information som går att utläsa ur en årsredovisning. Den transparens i redovisningen som vi förväntat oss är inte lika självklar när vi försöker förstå de bakomliggande transaktionerna eller de motiv som styr redovisningen. Efter att vi har analyserat informationen ur olika infallsvinklar konstaterar vi att en transaktion i den specifika branschen kan få olika uttryck i redovisningen beroende på företagets finansiella och operationella situation. Vi försöker förstå om, och i så fall varför, detta tillåts enligt god redovisningssed, men eftersom god redovisningssed utvecklas genom normbildare och representativa aktörer i branschen går det inte att tolka det på annat sätt än att de metoder som används också är de som tillåts. Det mest intressanta som vi upptäckt är att lobbyverksamheten från branschen är så stark att den tillåts påverka, inte bara god redovisningssed, utan också normbildande organ som IASB.

Vår uppsats har inte avsett att kartlägga på vilken nivå i företaget som väsentliga redovisningsbeslut tas, men vår uppfattning är att det är företagsledningen som är mest aktiv och som har ett informationsövertag mot övriga bolagsorgan. Det är också sannolikt att det är representanter från företagsledningen som har ett inflytande över normbildare och utformningen av årsredovisningen. Samtidigt är det styrelsen som ansvarar för att årsredovisningen är upprättad enligt gällande lagar och regler. I vissa frågor som till exempel vid finansiering har dessa organ förmodligen ett liknande motiv och därmed ett större samarbete. I andra frågor ska styrelsen utöva styrning över företagsledningen och genomskåda eventuella risker för alltför stort utnyttjande av regelverket. Det är svårt att förhålla sig helt okritisk till tanken att företagsledningens och styrelsens agerande alltid överensstämmer med ägarnas intresse.

Vi vill påpeka att materialet som ligger till grund för undersökningen varit omfattande, varför en brist i vår uppsats kan vara att det varit svårt att förhålla sig till det omfattade materialet. Vi är också medvetna om att en begränsning i vår undersökning är det negativa resultatet företaget uppvisat under den studerade perioden. Dessutom har det varit svårt att vara helt objektiv i de bedömningar vi gjort.

6.3 Förslag till fortsatt forskning

Utifrån vår undersökning har vi kommit fram till att det finns fler områden som skulle vara intressant att forska vidare inom. Vi kommer nedan ge några förslag på fortsatt forskning inom ämnesområdet.

- En undersökning skulle kunna vara att studera fler branscher för att försöka förstå hur vanligt förekommande det är med styrfilosofier i olika branscher. Detta skulle kunna leda till identifierande av branscher som eventuellt skulle behöva tydligare reglering.
- Det skulle vara intressant att välja ut några standarder och undersöka hur representanter från branschen, i kommentarer till förarbetena, agerat för att utöva sitt inflytande.
- Fortsatt forskning skulle kunna vara att studera eventuella styrfilosofiers påverkan och effekt vid tidigare redovisningsskandaler för att försöka hitta ett samband mellan företagsledningens agerande och konsekvenser för ägare och borgenärer.
- IFRIC 20 började tillämpas från räkenskapsåret 1 januari 2013 och det skulle därför om några år vara intressant att ta reda på vilken inverkan införandet av IFRIC 20 fick.

Källförteckning

Offentligt tryck

IASBs *Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter*

IFRIC 20 *Avrymningskostnader under ett dagbrotts produktionsfas*

IFRS 6 *Prospektering efter samt utveckling av mineraltillgångar*

PricewaterhouseCoopers, *Financial reporting in the mining industry*, 2007

Ernst & Young, *Good Mining (International) Limited*, 2012

KPMG, *First Impression: Production stripping costs*, 2011

Litteraturförteckning

Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken: för småskaliga projekt inom samhällsvetenskaperna*, andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2009

Ekengren, Ann-Marie och Hinnfors, Jonas, *Uppsatshandbok: hur du lyckas med din uppsats*, första upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2006

Ejvegård, Rolf, *Vetenskaplig metod*, fjärde upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2009

Holme, Idar Magne och Solvang, Bernt Krohn, *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*, andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 1997

Lindblad, Inga-Britt, *Uppsatsarbete: en kreativ process*, Studentlitteratur, Lund, 1998

Lundahl, Ulf och Skärvad, Per-Hugo, *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*, andra upplagan, Studentlitteratur AB, Lund, 1992

Marton, Jan, Lumsden, Marie, Pettersson, Anna Karin och Lundqvist, Pernilla, *IFRS – i teori och praktik*, andra upplagan, Bonnier utbildning, Stockholm, 2010

Riahi-Belkaoui, Ahmed, *Accounting Theory*, femte upplagan, Thomson, London, 2004

Scott, William R., *Financial accounting theory*, Prentice Hall, New Jersey, 1997

Starrin, Bengt och Svensson, Per-Gunnar (red.), *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*, Studentlitteratur, Lund, 1994

Widerberg, Karin, *Kvalitativ forskning i praktiken*, Studentlitteratur, Lund, 2002

Artiklar

Asekomeh, Ayodele Oshokamere, Russell, Alex och Tarbert, Heather, *A critical analysis of the use of accounting standards comment letters as lobbying tools by extractive*

industry firms, Petroleum Accounting and Financial Management Journal, vol. 25, no. 3, 2006, p. 55-76

Bryant, Lisa, *Relative Value Relevance of the Successful Efforts and Full Cost Accounting Methods in the Oil and Gas Industry*, Review of Accounting Studies, vol. 8, 2003, p. 5–28

Burgstahler, David, Hail, Lucy och Leuz, Christian, *The importance of reporting incentives: Earnings management in European private and public firms*, Working papers, Financial institutions Center at The Wharton School, 2004, p. 1-45

Burgstahler, David, Hail, Lucy och Leuz, Christian, *The importance of reporting incentives: Earnings management in European private and public firms*, The accounting review, vol. 85, no. 5, 2006, p. 983-1016

Cortese, Corinne, Irvine, Helen J. och Kaidonis, Mary, *Extractive industries accounting and economic consequences: Past, present and future*, Accounting Forum, vol. 33(1), 2009, p. 27-37, doi: 10.1016/j.accfor.2008.07.005

Cortese, Corinne L., Irvine, Helen J. och Kaidonis, Mary A., *Powerful players: How constituents captured the setting of IFRS 6, an accounting standard for the extractive industries*, Accounting Forum, vol. 34, 2010, p. 76-88

Gerhardy, Peter G., *Accounting for pre-production costs: extracting consensus*, Australian accounting review, vol. 9, no. 2, 1999, p. 51-63

Healey, Paul M. och Wahlen, James M., *A review of the earnings management literature and its implications for standard setting*, Accounting Horizons, vol. 13, no. 4, 1999, p. 365-383

Mohebbi, Ash, Tarca, Ann och Woodliff, David, *Managerial incentives and the treatment of pre-production expenditure in the mining industry*, International Journal of Business Studies, vol. 15, no. 1, 2007, p. 127-152

Naz, Iram, Bhatti, Khurram och Ghafoor, Abdul, *Impact of firm size and capital structure of earnings management: Evidence from Pakistan*, International journal of contemporary business studies, vol. 2, no. 12, 2011

Tinker, Tony, *The accountant as Partisan*, Accounting, Organizations and Society, vol. 16, no. 3, 1991, p. 297-310

Internetkällor

Petersson, Ulf, *Så värderar du råvarubolagen*, 2013-05-04
<http://www.aktiespararna.se/artiklar/Reportage/Sa-varderar-du-ravarubolagen/>
(hämtad 2013-05-06)

Wihlborg, Annika, *IFRS lämnar stort utrymme för tolkningar för varje bolag*, ekonomisverige.se, 2013-04-08
<http://www.ekonomisverige.se/nyheter/ifrs-lamnar-stort-utrymme-for-tolkningar-for-varje-foretag/> (hämtad 2013-04-17)

The Extractive Industry Group, The Extractive Industry Group
http://www.extractiveindustry.co.uk/Extractive_industry/Home.html

(hämtad 2013-05-03)

International Financial Reporting Standards (IFRS), The move towards global standards,
<http://www.ifrs.org/use-around-the-world/Pages/use-around-the-world.aspx>

(hämtad 2013-04-11)

Mining journal, *Iron-ore: Up and Down*, 2012-09-28

www.mining-journal.com/reports/iron-ore-Iron-ore-Up-and-Down?SQ_DESIGN_NAME=print_friendly (hämtad 2013-05-16)

Intervjuer

Intervju med respondenten, 2013-04-29, muntlig intervju

Finansiella rapporter

Företagets årsredovisningar, år 1-5

Företagets delårsrapporter, år 1-5

Andra externa offentliga rapporter från företaget

Bilaga 1

Intervjufrågor

Vilka faser identifieras i gruvan? Relatera gärna till olika processer och transaktioner.

Hur går redovisningen till?

Vilka beräkningar görs?

Vilka modeller eller metoder ligger till grund för beräkningarna?

Vilka väsentliga indata används?

Hur produceras/mäts dessa indata (framställningen av indata)?

Vilka bedömningar ingår och vilken osäkerhet kan förknippas med dessa bedömningar?

Vem ansvarar för bedömningarna?

Vilka personer involveras i bedömningarna?

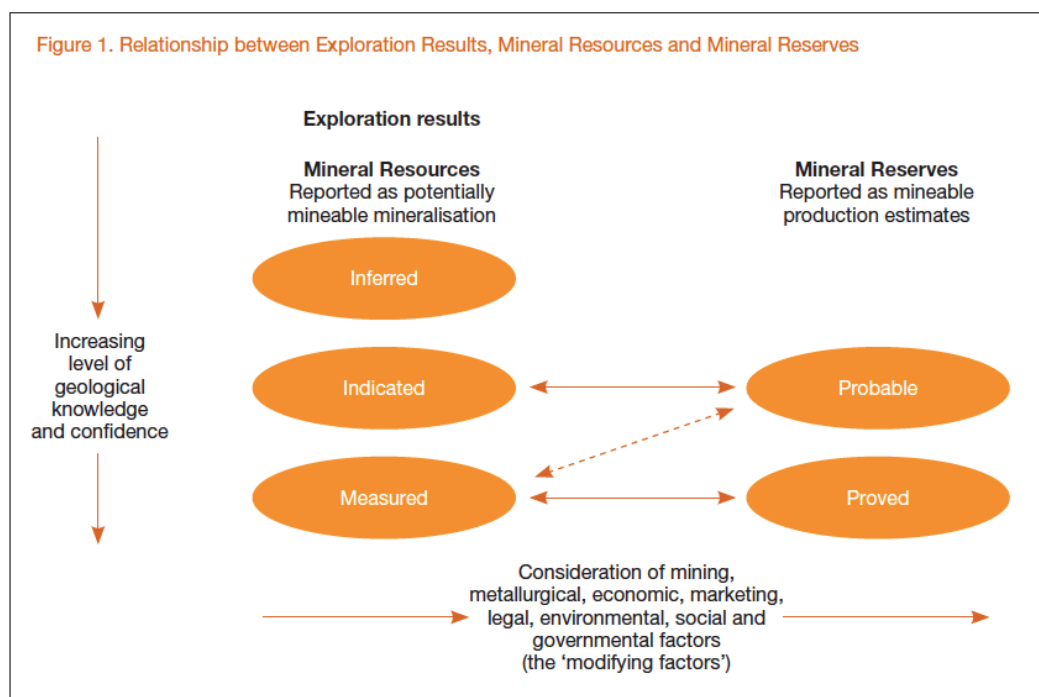
Hur kvalitetssäkras beräkningarna internt i företaget?

Bilaga 2

TABLE 1: METHODS OF ACCOUNTING FOR PRE-PRODUCTION COSTS – MAIN FEATURES			
<i>Method</i>	<i>Cost centre</i>	<i>Costs capitalised</i>	<i>Costs written off</i>
Full cost	Reporting entity/ Whole of firm	All pre-production costs	None
Expense	Smallest possible	None	All pre-production costs
Successful efforts	Smaller than reporting entity/whole of firm	Pre-production costs resulting directly in discovery of economically recoverable reserves ie. successful expenditures	Pre-production costs not leading directly to discovery of economically recoverable reserves ie. unsuccessful expenditures
Area of interest	Area of interest (AAS 7, 1979, para. 7)	Pre-production costs for an area where there is a "reasonable probability of success in the area" (AAS 7, para. 16)	Pre-production costs relating to areas which fail to produce economically recoverable reserves

Källa: Gerhardy, Peter G., *Accounting for pre-production costs*, 1999

Bilaga 3

Källa: PwC, *Financial reporting in the mining industry*, 2007

GRUVBOLAG. Mineraltillgångar delas in i tre kategorier, medan malmreserver finns i två kategorier.				
Känd mineraltillgång	Indikerad mineraltillgång	Antagen mineraltillgång	Bevisad malmreserv	Sannolik malmreserv
Känd mineraltillgång är en mineraltillgång där informationen från borrhningar och provtagningar bekräftar fyndighetens geologi och haltsamband. Det tekniska underlaget är sådant att brytningsplaner kan tas fram. Dessa utgör sedan grunden för att i nästa steg genomföra tekniska och ekonomiska analyser av projektets lönsamhet.	Indikerad mineraltillgång är en mineraltillgång som har identifierats genom borrhning och provtagning, där informationstätheten är för gles för att bekräfta samband men där geovetenskapliga tolkningar ändå ger en rimlig uppfattning om fyndighetens geologi och haltsamband.	Antagen mineraltillgång är en mineraltillgång som har identifierats genom borrhning, provtagning och geovetenskapliga tolkningar men där informationen är så gles att geologi och haltsamband i fyndigheten inte kan styrkas.	Bevisad malmreserv är de delar av en känd mineraltillgång där brytningsteknisk undersökning och lönsamhetsstudie visar att det tekniskt och ekonomiskt går att bryta och att förädla fyndigheten utifrån företagets lönsamhetskrav.	Sannolik malmreserv är de delar av en indikerad mineraltillgång där brytningsteknisk undersökning och lönsamhetsstudie visar att det tekniskt och ekonomiskt går att bryta och förädla fyndigheten utifrån företagets lönsamhetskrav.

Källa: Petersson, Ulf, *Så värderar du råvarubolagen*, 2013-05-04,
<http://www.aktiespararna.se/artiklar/Reportage/Sa-varderar-du-ravarubolagen/>